

Yesune Yohane wan me wan miawakbiapgât makmâ hulanj anjep.

Yohaneje egep aregât den.

¹ Nâmâ Yohane ire kulemgôân. Anutune den ire heambukmâ kalep arekne Yesu Kristo hin maganep, “Nângât kâmot uliknân den heambukmâ kalân hinne makyengimenâ nângânet.” dâm magando Yesune ikinje anelone siâ hungun anjo den ire makniñep.

² Makniñdo Anutugât den akto Yesu Kristogât den pat hârok egân are yu kulemgowerân.

³ Sop humo are tâlâguâp aregât luâk siâne wan me wan miawakbiapgât den ire oyanmâ Yesugât kâmot makyengiwei are akto luâk âmbâle bikne den ire nângâm lokom manbai are âmâ Anutune memene akyengimbo herone akmâ manbai.

Yohaneje kepia 7 yengât yu kulemgoepe.

⁴ Agon aktere nângânet. Nâmâ Yohane nâ Asia hânân Yesugât kâmot kepiane kepiane bât biken lâuwâ mandâi areyengât kulem yu kulemgowerân. Ire oyanmâ nângânet.

O Galalupne, yengât akmâ Anutu ulilanman, Anutu manmâ gaep akto manmâ âgâwîap, yâk akto yâkgât Heakne âlepne nâmbulân lâuwâ akmâ Anutugât tat tat enemnân manmai arekne ye biwiyene Yesugâlân kali are damunylene akbiâ biwiyene sândugeâk.

⁵ Akto Anutuŋe Nanŋe hungun anđo gem Anu-tugât pat miawagâk dâm hânân mando kom-biâ moep arekŋe hâmbâi momonânba agatbai dâm aregât dâp hekatnengim momonânba agalep. Akto Yesu arekŋe hângât luâk kembu akto kotdâ akto humomolupnenŋe hârok damunyeŋe akto amukŋân manmai. Akto nâŋe Yesu are hainâk ulilanđere damunyeŋe akto biwiyenŋe sândugeâk.

Akto Yesugât keiŋe amâ hin. Yâkŋe âmâ okot nâŋgâ nengimap. Akto dosanennande damunnenŋe akbopgât akto Anutuŋe dosa nennâet kuk aknengimbo bo akbâengât nengât dumnennân kindo Anutuŋe makto kombiâ gilâmŋe gembo moep.

⁶ Aregât hinŋe han kalemŋaet mânginenekmâ âmâ damunnenŋe akto yâkgât kâmolân manmâ âgâwaen. Hain aktenŋe Yesuŋe memenŋe aknengimbo Eweŋe Anutu aregât sumbe kat kat hainare akmâ manmâ Anutu okot âlepgât waŋmaen. Aregât Yesu kotŋe mem agatne. Akto hain akmâ âgâne. A bundâk.

⁷ O Galalupne, makyenġire nâŋgâŋet. Yesu hamandat kakŋân togowiap. Hain togombo âmâ luâk bugâŋe kom lâwinân koyi arekŋe ekmâ in-dembiâ kambiamyeŋe bâliwiap. Akto luâk âmbâle hânŋe hânŋe manmai arekŋe ekmâ hainâk indem bâliwai. Are miawagâkgât ukenŋe nâŋgâmaen. A bundâk.

⁸ Anutuŋe hin dâp, “Nâ Anutu Humoŋe manmâ gan. Akto mandân. Akto manmâ âgâwian akto kârikŋe hârok tatniŋdâp. Nunak ulikŋânba manmâ gan. Akto manmâ âgâm bo boakbian.” dâp.

Yohaneje Patimo gimbânân mando biwine hulanj akto Yesu egep.

⁹ O Galalupne, ye Asia hânân manmâ Yesugât kâmolân dewatiyi ye amâ den iregât keiñe makyengire nângâñet. Nâ Yohane, nâ ye olop Yesugât âi mendenñe Yesugât gasalupñande nen bâleñe aknengimai. Hain aknengimbiâ âi humo mem hâk hilâlâm nângâm hanâk dâm Yesugât lau lokoeneñe Yesuñe damunnenñe akto manmaen. Akto nâñe Anutugât den pat makyengiman aregât akto Yesugât keiñe makyengiman aregât Yesugât gasalupñande menekmâ haru tânâmñân gimbâñe bâlensiâ kotñe Patimo in katnekbiâ talân.

¹⁰ Tatmâ Anutugât hilâm tat talân ain tatere Anutugât Heakñe âlepñande hutgombo biwine purik kato den humo tâmbâ lâmun hinare ham-inân miawakto

¹¹ hin nângân, “Yohane, gâñe wan me wan ekberât ire kulemgom nângât kâmot bât biken lâuwâ ireyengâlai katmenâ arimbo oyanbei. Epeso kepien akto Simirna kepien akto Peagamon kepien akto Tiatira kepien akto Sarde kepien akto Piladepia kepien akto Laodikea kepien Asia hânân manmai ain ire kulemgom katmenâ arimbo oyanbei.” dêep.

¹² Akto nâ niñande makniñdâp dâm purik katmâ egeine pagaleñe emetñe 7 goliñe ketugu ketugunje egân.

¹³ Akto areyengât hutñân âmâ luâk hinare egân. Luâk hinare are âmâ sângum kâlep luguagep. Dâ imbenân âmâ tâk goliñe ketugu ketugunje kilep.

¹⁴ Akto kautñe akto kautñe dumutñe kau kau dondâ hamandat kauñe hinare. Akto dewunñe

kâlâp ululunje hinare.

¹⁵ Dâ keiŋe amâ melu kâlâp ombiâ om yemap dop hainare. Akto denje amâ tu panpan munje hainare.

¹⁶ Akto diâ 7 bâtne bungen mem kilep. Akto tâwât okotne hamiŋe dâtneâk hain arekne launânba ge kilep. Dâ enem dewunje amâ dewutâ erâmap dop hainâk pagalem kilep.

¹⁷ Hain miawakmâ kindo ekmâ hamewakmâ keiŋân momoŋe hainare kâŋgom yeân. Dâ amâ bâtne bungen menekmâ hin makniŋep, “Gâ hamep bo ak. Nâ ulik gulik dondâ ain malân akto hinje manman akto hâmbâi manmâ âgâwian aregât gâ hamep bo ak.

¹⁸ Dâ nâmâ Manman Ambone aregât nâ moân, dâ benje momoŋânba agatmâ manmâ gan akto manmâ âgâwian. Akto momogât dâp akto hememgât dâp are nâŋe konok damunyetne akmâ manman.

¹⁹ Nâŋe siâ siâ hekat giŋdere ektât akto hinneâk miawaktâp akto hâmbâi miawakbiap are hârok kulemgom metewen.

²⁰ Gâ bâtne bungen diâ 7 yektât ire akto pagaleŋe emetne goliŋe ketugu ketugunje hârok yu yektât iregât keiŋe makgiŋdere nâŋgâ. Diâ 7 amâ kepiŋe kepiŋe kâmot yeŋgondân areyeŋgât nâŋgât kâmot kepiŋe kepiŋe manmai areyeŋgât aŋelolupyne. Akto pagaleŋe emetne 7 ire amâ kâmot 7 are yeŋgât tirip hainare.” dâep. Yesunje hain dâm makniŋep.

2

Epeso yeŋgât den.

¹ Yesune âmâ hin dâm makniņep, “Yohane, gâņe Epeso kepiān gâtņe yeņgât hoņ bawayeņe hin kulemgomenâ oyaņdo nâņgâwai. Nâ Yesu. Nâņe bātne bungen diâ 7 meyekmâ pagaleņe emetņe 7 goliņe ketugu ketuguņe are hutyeņân bam gutman.

² Nâ agak memeyeņe hârok nâņgâre âlepņe aktâp. Akto âi humo mem hâk hilâlâm nâņgâm hanâk dâm âiâk memâk kârikņe kinmâ bo hâkâņ akmai aregât den pat nâņgân. Akto areâk bo. Ye luâk bâleņe yeņgât hâkâņ dondâ aktâi. Luâk are hin makyengiņi, “Nen âkai Aposolo.” dâyi. Hain dâmbiâ ye yâk yeņgât denņe dop yeņgumbiâ bo ârândâņ agep aregât watyegi. Den pat are nâņgâre âlepņe aktâp.

³ Akto luâk bâleņande ye kotnaet akmâ nâņgât kâmolân gâtņe bâleņe akyeņgimbiâ hanâk dâm nâņgât laune lokom âmâ âi humo iregât bo hâkâņ agi, are nâņgâre âlepņe aktâp.

⁴ Dâ agak memeyeņe konok ire nâņgâre bo ârândâņ aktâp. Amâ hin. Ulikņân Anutugât den pat âlepņe pup pup yeņgâlân togombo ain okot nâņgâ niņmâ heroņe agi. Dâ hinņe amâ okot âlepgât agak meme are hepuli.

⁵ Aregât ulikņân agak meme âlepņe agi are nâņgâm heņgemgom hainâk mem manbiâ sambelewiâp. Akto han biwiyeņe purik katmâ bâleņeyeņe makmâ miawakbei. Ye hain bo akbiâ âmâ benņe yeņgât pagaleņe gewâkņe goliņe ketugu ketuguņe yu kindâp ire pandere gulip aguwiap.

⁶ Dâ agak memeyeņe ire nâņgâre âlepņe aktâp. Kâmot siâ kotyeņe Nikolao hâwât yekbiâ borâm

kuk akyengim watyegi. Nâñe hainâk kâmot ire kuk akyengiman. Yeñe Nikolaogât kâmot are hâkân akmâ watyekbiâ nâñgâre ârândân aktâp.

⁷ Nâñgât kâmot ye Anutugât Heakñe yu makyengiâp ire nâñgâm hengemgowe. Akto yengâlân gâtñe kuk humo miawak yengiwiawân âi humo mem hâk hilâlâm nâñgâm nâñgât âi bo hâkân akmâ mombai âmâ benñe nâñe âlepñe dâre lâwin manman âlepñe mem miawakmap aregât koañe nembiâ arekñe tânyengumbo manman kârikñân manmâ âgâwai. Akto lâwin are Anutugât kalamân kindâp.

Simirna yengât den.

⁸ Gâ luâk âmbâle Simirna kepiân manmâ biwiyenñe nâñgâlân kali areyengât den hin dâm kulemgom katmenâ yâk yengât hoñ bawayenande oyañdo nâñgâwai. Nâmâ Yesu ulikñân bak manmâ gan akto hainâk manmâ âgâwian. Akto mondere kât kâlegen katnekbiâ agatmâ golâ manman. Nâñe hin dâm makyengire nâñgâñet.

⁹ Gasalupyenande mem miawakyekbiâ hâk hilâlâm nâñgâm umburuk dondâ manmai are nâñgân. Gârâmâ memenñe akyengire biwiyenñe hutuk âgâmap. Akto aregât hâu yengiwiangât emelâk hengemgoyengiân. Akto Yuda luâk bikñande den bâlenñe makyengiñi arekai nâñgân. Akto luâk ire Yuda yengât kâmolân gâtñe bunñe gârâmâ Anutugât kotñe bo mem agatmai aregât amâ Niambigât kâmolân gâtñe yengonman.

¹⁰ Akto siâ me siâ bâlenñe lâuwânñe miawakyeñgiwiap aregât bo hamep akbei. Aregât hin makyengire nâñgâñet. Niambigâlân gâtñande

dop yengune dâm yengâlân bikne kala busi emetjân katyekbai. Hain katyekbiâ hâk hilâlâm nângâmbiâ hilâm âi meme 10 dop hainare manbiâ bo akbiap. Akto ye hâk hilâlâm aregât bo hâkân akmâ âmâ kotne mem agatmâ manbai aregât gasalupyenande yengumbiâ momberâm akbai âmâ aregât âlepne manman kârikjaet kulem yengiwian.

¹¹ Akto nângât kâmotne ye Anutugât Heak âlepande makyengimbo nângâm hengemgowe. Akto yengâlân gâtne âi mem metembiâ âmâ momogât kârikjande bo yengum ge katyekbiap.

Peagamon yengât den.

¹² Gâ luâk âmbâle Peagamon kepien manmâ biwiyene nângâlân kali are yengât hin dâm kulemgom katmenâ yâk yengât hon bawayenande oyando nângâwai. Nâmâ Yesu tâwât dâtne metne okotne hamiñe dâtne metne meman nâ yengât hin maktere nângâñet.

¹³ Kepia mandâi aregât keine nângân. Kepia ain âmâ Hiangi Amboñe yâkgât tat tatne tatmap. Hain akmâ nângât kâmolân gâtne kotne Antipasi laune lokom nângât den makyengiminep are mem Hiangi Amboñe manmawân ain bâlene aganjbiâ moep. Hain akbiâ mondo ye are ekmâ bo hamep akmâ nângât laune lokom manmai are nângâre ârândân akmap.

¹⁴ Gârâmâ yengât agak meme hin konok nângâre bâliâp. Yengâlân gâtne bikjande luâk kotne Bileam yâkgât agak memeñe watmai. Bileamne âmâ ulikjân luâk siâ kotne Balak hekalanjo Israe gâtne lâpio kotne mem agatñet akto agak meme bâlene meñetgât hâwât yegep, aregât Bileam dosa agep.

Akto yengâlân gâtne bikñande hainâk dâm bikne hâwât yekmai.

¹⁵ Akto areâk bo. Yengâlân gâtne bikñande Niko-laogât kâmot are yengât agak meme memai. Are nângâre bo ârândân aktâp.

¹⁶ Haingât han biwiyene purik katmâ bâlenejene makmâ miawakbei. Akto yu maktân ire hâkân akmâ biwiyene bo purik katbai âmâ nâne sop bâlensiâ manmâ yengâlân togowian. Ain ye Nikolaogât kâmot hainare akmai akto Bileamgât agak meme hain akmai yâk kuk akyengim tâwât launân tatâp irekne orem yenguwian.

¹⁷ Akto are Anutugât Heak âlepñande kâmotlupne makyengimbo nângâm hengemgowei. Dâ luâk âmbâle bikñande kârikne akmâ manbai âmâ nâne sot kâmbokne heambugân are yengire nembai. Akto kât kau yengiwan ain kotyene irakne yenjeak nângâwai are kulemgowian.

Tiatira yengât den.

¹⁸ Yohane, gâ Tiatiragât kâmot yengât hon bawa manmai are yengât hin kulemgo. Nâ Anutugât Nanje. Dâ dewunne âmâ kâlâp ululunje hainare akto keine melu kâlâp omai hainare aregât den ire nângâm hengemgowei.

¹⁹ Agak memeyene emelâk hârok nângâm meteân. Âi humo mem manmai. Akto okot nângâ ninmâ biwiyene nângâlân kali hainâk katmâ manmai. Akto luâk âmbâle okot nângâ yengim âi humo mem tânyengumai. Akto hinje miti gasane bâlene akyengimbiâ hanâk dâm nângât kotne bo hepunmai. Akto areâk bo. Ulikñân agak meme âlepne meyi amâ âlepne. Gârâmâ hinje

âi humo memai arekne agak meme tâmbâne are ewangimap are amâ âlepne dondâ miawaktâp are nângâre biwine herone aktâp.

²⁰ Gârâmâ yengât agak meme konok ire bâlene akmai. Hiangi âmbâle siâne yengâlân miawakmâ, “Nâmâ Anutugât Propete âmbâle.” dâmap. Gârâmâ yâk âmâ hiangimap. Uliknân âmbâle siâ kotne Isebe bâlene akminep akto nângât kâmot Israe luâk âmbâle bâlene aknet dâm hâwât yekminep. Akto âmbâle hinne miawaktâp yâkne Isebe hainare akmâ hon bawalupne ye bâlene akmâ manmâ sot lâpio yengât enemyenân katmai are nenet dâm hâwât yekmap. Akto hanyenân gemap.

²¹ Galama âmbâle arekne han biwi purik kalâkgât lâmgom talân. Hain tatere borâm kârikne akmâ gaep. Kârikne akmâ gam âmâ bâlene agep are bo makmâ miawakmâ hepulep.

²² Aregât hâmbâi kundat humo hâk hilâlâmne olop wandere hâk hilâlâm bâlene humo nângâm manmâ âgâwiap. Akto luâk âmbâle yâkgât lau lokoyi are bâleneyene bo makmâ miawakmâ han biwiyene bo purik katbai âmâ âlepne nâne umatne humo yengiwian.

²³ Dâ nan baratlupne yâk yengure mom metewai. Hain aktere nângât kâmot hânne hânne manmai arekne are nângâm hin dâwei, “Wei, Humonenne amâ nângâ nângânenne akto biwinenne potatmâ hengemgomap. Akto yâkne wan me wan akmaen aregât hâune nengiwiap.” dâm hamep akbai.

²⁴ Dâ Tiatira manmai yengât bikjande âmbâle bâlene iregât bo nângâ anmai akto den pat bâlene ire Hiangi Ambonjaet yonâk katmap dâmai ire bo

memai ye âmâ hin konok makyengire nângânet.

²⁵ Laune âlepne lokom ulikjân mem mali hainâk mem manmâ âgâwei. Âgâmbiâ gem meyekbian. Aregât konok hâwât yektân.

²⁶ Akto yengâlân gâtne kârikne akmâ manmâ laune lokom âgâwiap âmâ nâne memenje agandere âlepne luâk âmbâle hânne hânne manmai are damunyenje akbiap.

²⁷ Aregât yâk ain huwan mem manmâ damunyenje akbiap. Hain akmâ umbâ hânân pandenne hogoakmap hain akyengiwiap. Dâ Ewenande memenje akniņep nâ hainâk meme aganjbian.

²⁸ Akto diâ kâmpne humo wanbian.

²⁹ Akto Anutugât Heak âlepande nângât kâmot akmâ manmai ye wan me wan makyengimbo ainâk nângâm hejgemgowe.

3

Sarde yengât den.

¹ Yohane gâ hin kulemgom katmenâ Sarde gâtne yengât hon bawa yâkne oyanđo nângâm hejgemgowe. Nâ Yesu, nâne Anutugât Heak nâmbulân lâuwâ akto diâ bân biken lâuwâ meyekmâ kinman.

Nâ yenje agak meme akmai are hârok nângâre bo ârândân akmap. Yenje wan me wan akmai aregât luâk âmbâle donđane yekmâ yengât hin dâmai, “Woe, luâk âmbâle ire âmâ han biwiyenjaet damunne akbiâ pâlâmne bo tatmap.” dâmai. Hain dâmai amâ makmâ hilipkomai. Dâ nâne âmâ biwiyenje ekmâ emelâk moep nângân.

² Aregât goanjakmâ agatnet. Nângât Anutu arekne yengât agak memeyene ekto bo huraguâp akto nâkai hainâk agak memeyene ektere bo huraguâp. Aregât agak meme yene uliknân meyi arekne emelâk bo akberâm aktâp are ye kârikne ketugumbiâ huraguwiâp.

³ Ye uliknân nângât den âlepne are nângâm emelâk meyi are âlepne lâuwâne nângâm mem bâleneyene makmâ miawakmâ han biwiyene purik katnet. Dâ bo goanjakbiâ âmâ benne luâk kâmburâ yonâk togomap dop hainâk nâne yengâlân togowian. Aregât sop are bo nângâwai.

⁴ Dâ Sarde kepia yengâlân gâtne siânbanje sângumyene hamanân bo pali are yektere huragumap aregât hâmbâi nâ olop manmâ sângum kau kau luguakmâ âgâwaen.

⁵ Akto yengâlân gâtne biknande âi kârikne mem manbiâ âmâ nâne siân sângum kau kau dondâ yengire luguakbai. Akto manman âlepne aregât kulem esenne ain luâk âmbâle kotyene kulemgoân tatâp are ainba bo hârem watyekbian. Bo. Nâne âmâ Ewene akto aŋelolupne yâk yengât dewunyenân yengât kotyene yengondere âlepñân manbai.

⁶ Akto Anutugât Heak âlepñande nângât kâmot ye wan me wan yu makyengiep ire nângâm henngemgowe.

Piladepia yengât den.

⁷ Nângât kâmot Piladepia manmai yengât hon bawa yâkgât hin kulemgo. Nâmâ Yesu agak meme âlepneâk akmâ mem manman akto den bunneâk makman. Akto Anutuŋe uliknân hin dâm makmâ kalep, “Siân Dawidigât kâmolân gâtne

yâkne manman âlepne aregât hângiñe mem katbiap amâ luâk siâñe bo mem tigiwiap. Akto hângi are mem tigiwiap amâ siâñe bo mem katbiap.” hain dâm makniñep. Akto den are hinñe bunñe miawaktâp are Dawidigât kâmolân gâtñe nâ. Hângi are damunñe akman.

⁸ Agak memeyenñe nângâre âlepne akmap. Nâ emelâk hângi mem katere egi. Akto siâñe tigiwiapgât dopñe bo. Akto ye kârikneyenñe amâ bâlensiâ tatyenñiâp. Gârâmâ nângât kotne bo munenñ akmâ denne bo hâkânñ agi are nângâre âlepne aktâp.

⁹ Akto Yuda luâk bikñande yengâlân togom hin dâmai, “Nen âmâ Yuda luâk are yengâlân gâtñe tinñ tînâk.” dâmai arekñe Anutugât kotñe bo mem agatmai aregât luâk hianñi akto Niambigât kâmolân gâtñe dâman. Akto luâk ire nânñe oloñ yekmâ kewugu yektere yengât keiyenân hâwuruwai amâ tâliyekbiâ hianñi luâk arekñe hin dâwai, “Woe, Yesunñ yâkgât kâmot in manmai are okot âlep akyenñimap.” dâwai.

¹⁰ Akto hinñe umatñe miawak yengimbo kârikñe akmâ manbaigât magân are lokom mali. Aregât nânñe damunyenñe akbian, aregât hâmbâi umatñe bâlenñande hânñe hânñe luâk âmbâle dop yenguiwap are hamepñe olowâkñe hân hârogân miawakbiap are âmâ yengâlân bo togowiap.

¹¹ Gârâmâ nânñe sâñ sâñâk pirâm togowian. Siâñe yengât hâu membâigât aregât hamep akmâ kârikñeâk manbei.

¹² Akto yengâlân gâtñe bikñe gasalupyenñande bikñe mem ge katyekbiâ kârikñe akmâ manbai

are âmâ nânje kun kun hinare nânġât Anutugât emetjaet ain anunjektere Anutugât emet hinare kinbai. Aregât luâk âmbâle are âmâ Anutugât kâmolânâk manmâ âġâwai. Akto Anutugât kotġe yâk yengâlân kulemgowian akto yâkgât kepia humo aregât kotġe hainâk kulemgowian amâ Yerusalem irakġe Anutu ġâlânba akto himbimânba ġewiap aregât kotġe hainâk kulemgowian. Akto nunaet kotne irakġe akai hainâk yâġâlân kulemgore kulem wan me wan are hâkyenân miawakbiap.

¹³ Akto are Anutugât Heak âlepġe arekġe nânġât kâmot ye makyenġimbo nânġâm henġemġewei.

Laodikea yengât den.

¹⁴ Yohane nânġât kâmot Laodikea manmai are yengât hoġ bawa aregât hin kulemġo. Nâ Anutuġe wan me wan makmâ kalep are bunġe miawakto nâ bunġe miawagewânba nâ miawagân. Akto nânje Anutugât den bunġe dondâ ârândânġâk makman. Akto Anutugât keiġe bunġe hekat yengiman. Akto Anutuġe wan me wan boâk ketugu yeġep ain âmâ nâ ulikġânâk miawakmâ manmâ gan.

¹⁵ Nânje yengât agak meme akmai are nânġâre pâlâmġe aktâp. Akto ye kâlâp bo aktâi me bâlâpġe bo aktâi. Akto ye kâlâp aktâi me bâlâpġe aktâi dâine nânġâre humo akbop.

¹⁶ Ġârâmâ ye kâlâp bo aktâi me bâlâpġe bo aktâi aregât nem lâliyebian.

¹⁷ Areâk lâuwânje makbe. Ye amâ yeġaet hin dâmai, “Nen âmâ sikum amboġe akto siâ siâ dondâ tatnengimap. Akto siâ siâġât umburuk bo akmaen. Nen wan me wan owâiġe meyion aregât

wan me wangât bo kulâgâtbaen.” dâmai. Hain dâm âmâ pâpkom kinmâ mesak gosak akto umburuk akto dewunyeŋe bokbokŋe hain are mulân sângum bâlâk manmai. Are bo nâŋgâm ekmâ hengemgomai.

¹⁸ Haingât nâŋe ire akŋet dâm makyengire membiâ huraguwiap. Nâŋgâlân gutmâ goli kâlâpŋe ondo âlepŋe dondâ akmap aregât ulitniŋbei. Ulitniŋmâ hâukombiâ yeŋgiwian. Akto sângum kau kau nen hâk bâlâk manmaen are aŋun aŋiwâen dâm ulitniŋmâ hâukowai. Akto dewunyeŋe âlepŋe akbiapgât tuŋe ulitniŋmâ hâukowai. Akto wan me wan hârok ulitniŋbiâ yeŋgiwian.

¹⁹ Dâ nâ luâk âmbâle yeŋgât okot âlep akyengim egâlian yekman are nâŋe yeŋgum miwindik yekmâ agak memeyeŋe hengemgo yeŋgiwian. Yeŋgâlân togom oreymbomgât ye bâleŋeyeŋe makmâ miawakmâ hepunmâ agak meme âlepŋaet nâŋgâm hengemgowe.

²⁰ Akto nâŋe yeŋgât hâŋgiân kinmâ yeŋgonman. Akto luâk âmbâle denne nâŋgâm hâŋgi mem katbiâ kindo âmâ âlepŋe nâ ye olop tatmâ sot nembaen.

²¹ Akto nâŋe ulikŋân âi humo mem manmâ kotgâm gan aregât Ewene olop tatmâ hârok damunyeŋe akmaet aregât yeŋgâlân gâtŋe laune lokom âi humo aregât bo hâkân akmâ âmâ memâk âgâwai âmâ nâ olop wan me wan damunyeŋe akbaen.

²² Akto Anutugât Heak âlepŋande nâŋgât kâmot ye hain makyengiâp are nâŋgâm hengemgowai.” Yesuŋe hain dêep.

Yohanenje himbimân kep kenğu membiâ yegep.

¹ Akto are bo aktoân himbimân hângi siâ lewulakmâ kindo egân. Akto den humo tâmbâ uruwaku hinare emelâk nângân ina lâuwânje makniņdo hin nângân, “Wan me wan hâmbâi miawakbiap aregât pat in gamenâ hekat ginbe.” dâep.

² Hain dâmbo ainâk dowâk Anutugât Heak âlepņe arekņe kautnân mendo biwine purik kato hin egân. Himbimân wansiâ humo ikinje tat talân tato egân.

³ Dâ egâlianj tatalân talep yâk tiripņe âmâ golâ golâ akto gilâm gilâm. Arekņe ârândân agakņe. Akto tat tat aregât ulikņân âmâ kulem egâlianņe âlepņe arekņe katipkom kilep tiripņe âmâ mulumugat hinare.

⁴ Akto yâkgât tat tat humo ain tat tatņe siâ siâ 24 ândeanmâ tali. Akto luâk kautņe 24 are âmâ sângum kau kau akto luâk kotdâ yengât irimut golinje ketuguyi are kautyenân kaunmâ tali. Akto luâk kautņe 24 arekņe tat tatyenân tatmâ tat tatyene humo are ândeanmâ tali.

⁵ Akto tat tatņe humo hutyenân talep ainba belek dâm gutmâ erâm kilep. Akto denņe himbim munņe kundundunj dâmap mun humo hainare agep. Akto tat tatņe humo aregât enemņân âmâ kâlâp ululunņe 7 om kilep. Pagaleņe are âmâ Anutugât Heak bât biken lâuwâ âlepņe dop hainâk agep.

⁶ Akto tat tatņe humo aregât enemņân âmâ wansiâ arekņaet talep âmâ haru humo hainare akto dunğu hainare akmâ miawakmâ yiep.

Akto tat tatņe humo imbât aregât ginņe bainje

amâ sonjo humomo manmanje imbât are amâ dewunyeje dondâ arekne enemyeje akto hamiyene tigiepe.

⁷ Ulik gulik amâ dopne Laion hinare. Dâ lâuwâne amâ bulimakao luâkgen hinare. Dâ âlâwune amâ enem dewunje luâk dop hainare. Dâ imbâtne amâ punjdâk hinare.

⁸ Hârogâk konok konok amâ pikyeje bât biken konok. Akto dewun yejeâk biwirâ hârogâk arekne hâkyeje kakne amukne tigim yiepe. Are hâknângen akto kêlegen gai. Akto hândâk hilâm yâkne hin makmai, “Anutu Humo nenje gâ kêrikne amboje, gâmâ wan me wan akmat amâ ârândân akmâ manmat. Wan me wan akmenâ ârândân akmap. Gâmâ siâ me siâ ârândânâk akmat. Gâ uliknânbak tatmâ gaen akto hinne tatmâ gat akto hainâk tatmâ âgâwiat.” dâmai.

⁹ Akto sonjo manmanje humo tâmbâ imbât arekne Anutu tat tat humo ain kaknân tatmâ manmâ âgâmap aregât okot âlepgât kotne mem agatbiâ âmâ ainâk

¹⁰ luâk kautne 24 arekne âmâ hainâk kotne mem agatmâ manman Amboje enemnân kângom kotdâgât irimut goliyeje are panbiâ humo tat tatgât enemnân gembo hin dâmai,

¹¹ “Kembunenje Anutu egâlianj gogâleanj kot pat akto kêrikne are gâje Ambo akmenâ ârândân akmâ hurugumap. Gâje âmâ siâ me siâ hârok mem miawagen akto gângât laugât wan me wan are miawakmâ gam tatâp.” dâmai.

Yohaneje kulem esenje tigim kat katje egep.

¹ Akto Anutu Humo tat tatnân talep aregât bânje bungen are kulem esenje humo siâ tato egân. Are kulemje talep hâkje akto kâlegen gai kulemje hârok. Akto kulem esenje are tâkje 7 dâgâm gisap koyi arekje ekbâirâm dâgâm korat koyi.

² Akto nâje anelo kârikje siâ egân arekje kârikjeâk hin dâep, “Niñe luâk ewiâk arekje esenje ire âlepje melalakombo ârândân akbop? Akto tâk are hârewop?” dâep.

³ Dâ himbimân tatmai akto hânân gai tatmaen akto hân amuknân tatmai are nengâlân gâtje siâje esenje are melalakombo âmâ bo ârândân akmap. Akto siâje esenje are melalakom ekbiapgât dâp bo talanep.

⁴ Nâ ektân yâkje luâk siâ bo mem miawakbâi arekje âlepje esenje ire melalakowop. Akto luâk bikje kârikje bo tatyengiep aregât nâ dondâ indeân.

⁵ Hain indere luâk kautje 24 are yengâlân gâtje konokje hin dâm makniñep, “Âlepje, Yuda kâmolân gâtje songo metje siâ kotje Laion hainare akmap akto Dawidigât hakuje arekje gasalupje hârok gulip yenguep aregât tâkje hârem mem miawakberâp gât kârikje talañdâp aregât bo inde. Hepun.” dâm makniñep.

Yohaneje Anutugât Nanje Lama hinare egep.

⁶ Akto Anutugât tat tatje hutnân akto songo humomo manmanje imbât are yengât hutyenân akto luâk kautje 24 hutyenân ain âmâ lama nanje siâ kindo egân. Lama are emelâk kombiâ mom âmâ golâ akmâ agalep hainare arekje kilep. Akto

lama are amâ sâlinje 7, akto dewunje 7 are amâ Anutugât Heak bât biken lâuwâ âlepne dop hainâk agi are amâ Anutune emelâk hungun yengimbo hânne hânne bam guli.

⁷ Lama nanne arekne bam tat talân talep yâkgâlân âgâm bâtne bungen ainba kulem esenne are mem olonep.

⁸ Emelâk kulem esenne are mendo bâin songo humomo manmanne imbât tali akto luâk kautne 24 are lama nanne ginjân tali yâk hârogâk yâk bâtâ konok konok meyi akto kondo goli akto kau higenne âlepne hârogâk kondo are pikmâ yiep. Are amâ Anutugât luâk âmbâle are yengât ulit aregât dopne a hârok mem Lama enemjân kângom yeyi.

⁹ Hain akmâ kep irakne siâ hin meyi, “Gâne kulem ire mem andâmap are mem hâremenâ ârândân akberâp. Gâ gem hânân manmenâ Anutu ikinje kâmolân yengât dosagât gugumbiâ momenâ gilâmgande giep aregât Anutugât kâmot yâk dosa bâlâk manmâ âgâwai. Akto gâne luâk âmbâle kâmotne kâmotne akto denne denne akto hâk kulem keine hârok ainba bikne hâukoyekmenâ Anutugât kâmot agi.

¹⁰ Anutugât kâmot akbiâ meme akyengimenâ Anutugât sumbe kat kat hainare akmâ ulit ginmai. Hain akmâ hânne hânne damunyenje akmai aregât gâ âlepne kulem esenne mem tâk are hârewerât aregât kârikne tatgingdâp.” hain dâm kep meyi.

Himbimân Anutugât Nanjaet kot mem agatbiâ yegep.

¹¹ Hain mem metembiâ anelo dondâ oyan oyangât dop bo are Humogât tat tatne are akto

sonjo humomo imbât manmanje tali are akto luâk kautje 24 are ândeanjekmâ kinmâ konbiâ nângân.

¹² Arekne kârikneâk konmâ hin dâyi, “Lama kombiâ moep aregât kotje mem agatne. Akto wan me wan kârikne humo akto siâ siâ hârok akto nângâ nângâ hârok akto pagaleje humo akto kot humo talaŋdo ârândân agepgât kotje mem agatne.” dâyi.

¹³ Anjelo dondâne hain dâmbiâ nâje siâ siâ himbimân akto hânân manmai akto hân amukjân manmai akto haruân manmai a hârok hin makbiâ nângân, “Kembugât tat talân tatâp akto lama nanje lâuwâ lâuwâ arekne âlepje okot âlep akto kot humo akto pagaleje humo akto kârikne âlepje tatyetkimbo manmâ akmâ âgâwiandat aregât kotyetje mem agatne.” dâyi.

¹⁴ Wan me wan hârok hain dâmbiâ sonjo humomo imbât manmanje tali arekne hin dâyi, “A bundâk.” dâmbiâ luâk kotdâ 24 yâkne pâwut ligim kâŋgom Anutugât kotje akto Lamagât kotyetje konmâ meyelekmâ agali.

6

Lama arekne tâk hâriep.

¹ Nâje egân âmâ Lama arekne kulem esenje are mem kindo egân. Tâk 7 are yengât hutyenân gâtje yâkne tâk konok hâriep. Akto sonjo humomo manmanje are yengât ulik gulikyene arekne den agep. Dâ hanje munje nângân amâ himbim kundundun dâmap dop hainâk yâkne, “Gam aun.” dâep.

² Akto nâ lâuwâñe ekmâ hin egân. Bau luâk soko kau kau are kakñân luâk hinare arekñe tembe meakmâ tato egân. Bau luâk soko are kakñân tato luâk kotdâ yengât irimut bau dâtñe imbenân siâ wanñiâ kautñân kauñmâ bâin dâm kuk humo akyengim gasalupñe hârok watyekberâm agep.

³ Arimbo âmâ Lama arekñe tâk lâuwâñe are hârembo ainâk songo humomo manmanñe areyengâlân gâtñe lâuwâñe arekñe hin dâmbo nâñgân, “Gam auñ.” dêep.

⁴ Hain dâmbo ainâk bau luâk soko lâuwâñe gilâm gilâm miawagep. Are miawakto luâk hinare siâñe ain tato tâwât humo tâmbâ wanñiâ miep. Wanñiâ mendo Anutñe memenñe agando, “Bâin. Luâk âmbâle hânân âlepñe tatbiâ kambiamyenñe huraguâkgât sop bo agâk.” dâm kuk agangim agunjetgât tâwât are mem ariep.

⁵ Hain arimbo âmâ lama arekñe tâk âlâwuñe hârembo songo humo manmanñe are yengât âlâwuyenñe arekñe hin dêep, “Gam auñ.” dâmbo nâñgân. Hain dâmbo nâñgâm hin egân. Bau luâk soko helenñ miawakto luâk hinare siâñe kakñân tatmâ âmâ siâ siâ potat potatgât bâtnân miep.

⁶ Den launñ wan siâ hinare arekñe songo humomo manmanñe imbât tali areyengât hutyenñanba arekñe den hin magep, “Gâ umbâ bâlensiâ potatmenâ hâmbâi siâ siâ hâuñe âgâwiâp. Akto sot ito itik matik âlâwu potatmenâ puli âgâwiâp. Dâ tu akto keluñ amâ bo maganñmenâ âmâ âlepñeâk puli gegenñeâk talâk.” dêep.

⁷ Akto lama arekñe tâk imbâtñe hâriep. Hârembo songo humomo manmanñe areyengât imbâtñenñe

arekñe hin magep, “Gam aun.” dâmbô nângân.

⁸ Hain dâmbô ainâk bau luâk soko gimban miawakto luâk hinare siâñe kakñân talep aregât kotñe amâ momogât dâp. Akto momogât dâp aregât haminân amâ hememgât pat arekñe watmâ togoep. Lâuwâ arekñe amâ luâk âmbâle potat yekbela kâmot imbât akbai. Hain akto lâuwâ arekñe amâ kâmot konok yengumbela mombaigât kârikñe tatyetkiep. Akto makbela mop humo miawakto bikñe mombaigât akto kundat humo miawakto bikñe mombaigât. Akto sonjo metñe miawakmâ bikñe yengumbiâ mombaigât kârikñe tatyetkiep. Akto are miawakñetgât ariyiat.

Tâk 5 hârembo luâk otneyeñe yegep.

⁹ Arimbela Lama arekñe tâk 5 are hâriep. Hârembo hin miawakto egân. Alata siâ miawakto aregât amukñân luâk âmbâle golâ manmai are yengât otneyeñe golâ tatbiâ yegân. Yâk yengât keiyenñe amâ hin. Ulikñân hânân maliân miti gasañande Anutugât den akto luâk âmbâle Yesugât kotñe konmini are moñet dâm yengumbiâ moyi areyengât otneyeñe yegân.

¹⁰ Akto otneyeñe arekñe Anutu hin dâm konmâ ulilanj, “O Humonenñe, siâ siâ hârokgât damun nenñe gâ âlepñe agak meme âlepñeâk hârok akmat aregât hin ulit ginjenñe nângâ. Sop amuten makmenâ wan me wan hârok ârândân akbiap? Akto sop amuten luâk âmbâle hânân mandâi arekñe nengumbiâ moyion aregât hâuñe humo gâñe yengimenâ umatñân kinbiâ ârândân akbiap?” dâyi.

¹¹ Hain dâmbiâ siâne sângum kau kau siâ konok konok yengimbo membiâ hin makyengiepi, “Hâlik, ye getek tatmâ nângâwei. Akto ye yengumbiâ moyi hainâk galalupyene hain yengumbiâ mom metembiâ âmâ hâmbâi Anutuŋe oyaŋyekto ârândân akto âlepŋe Anutuŋe gilâm yençaet hâuylene membiap.” dâep.

Tâk 6 hârembo hân himbim akto wan me wan hârok duwuŋ agep.

¹² Akto lama arekŋe tâk 6, are hâriep. Hârembo hin miawakto egân. Hânân wârîŋ humo miep. Akto hilâm-gât dewutâne arekŋe helenj agep. Akto hândâkgât dewutâne bim âgâm gilâm gilâm agep.

¹³ Akto himbimân diâ hârok hânân geyi. Lâwin esenŋe momoŋe yendo seruŋe waito bererek dâm gemap dop hainâk akmâ diâ hârok dowâk hânân geyi.

¹⁴ Akto nen sângum bigeimaen dop hainâk himbim biken ba biken bigei agep. Akto gimbâne hârok akto haru tânâmŋân gimbâne arekŋe gewâkyene hepunmâ duwuŋ akmâ indânŋân purik âgâm geyi.

¹⁵ Akto hângât luâk kembu akto kotdâ akto bugâ luâk akto luâk sikumdâ akto luâk kârikŋe akto luâk âmbâle hoŋ bawa akto yâk yengât ambolupyene are hârogâk hamep akmâ hân dâpŋângen akto kât dâpŋângen akto gimbânŋân gem heambukmâ mali.

¹⁶ Heambukmâ manmâ hin dâyi, “Wâuk, sop humo miawaktâp aregât nen hârok bo akberen. Haingât kât me gimbâne hârokŋe Lamagât kuk akto Anutu Humogât tat talân tatmap aregât enem dewunŋande kârikŋe nenekbopgât tigi nenekŋet.

17 Anutu akto Lamagât kuk bâleŋe miawak-nengiwerâpgât sop miawaktâp aregât niŋande kinmâ âlepŋe akbiapgât.” hain dâyi.

7

Luâk metenân kulem siâ miawakto egep.

1 Akto are bo akto aregât hamiŋân Aŋelo imbât kinbiâ yegân. Aŋelo imbât arekŋe hân biken biken kinmâ seruŋe hân akto haru akto lâwin waityek-bop dâm seru pekeŋe akmâ kinbiâ yegân.

2 Akto aŋelo siâ miawakto egân. Yâkŋe dewutâ gamap ain miawakmâ Anutu Manman Ambone yâkgât tirip miep. Hain akmâ den kârikŋe aŋelo imbât seru hepunbiâ haru akto hân bâliwiap aregât hin makyengiep,

3 “Ye hinŋe seru are bo panbiâ hân haru lâwin wailâk. Nenniŋe soŋ Anutugât hoŋ bawa yengât meteyenân Anutugât tirip ire ketuguenŋe kindo âlepŋe seru are panbei.” dâep.

4 Akto luâk âmbâle oyanyeŋe nâŋgân arekŋe Anutugât pat agi yâk 144,000. Israe luâk âmbâle yengât kâmolân gâtŋe hârok.

5 Yudagât kâmolân luâk âmbâle 12,000 arekŋe dop meyi. Akto Rubengât kâmolânba 12,000. Akto Gadagât kâmolân 12,000.

6 Akto Asagât kâmolân 12,000. Akto Naptaligât kâmolân 12,000. Akto Manasegât kâmolân 12,000.

7 Akto Simeongât kâmolân 12,000. Akto Lewigât kâmolân 12,000. Akto Isasagât kâmolân 12,000

8 Akto Sebulongât kâmolân 12,000. Akto Yosepegât kâmolân 12,000. Akto Bensamingât kâmolân 12,000.

Luâk âmbâle dondâne Anutugât kotne mem agatmâ kinbiâ yegep.

⁹ Are hârok bo akto âmbâle dondâ mendugum kinbiâ yegân. Akto luâk âmbâle are luâkne bo oyanyekbai. Dâ luâk kâmot humo âmâ kâmotne kâmotne denne denne hâk kulem keine hârok ainba Kambu tat tatnaet ginjân kili. Akto Lama yâkgât enemjân kili are hârok sângum kau kau kâkâlewâk hârok luguakmâ matuk esenne mem

¹⁰ kârikneâk konmâ hin dâyi, “Anutu damunnenne, gâ amâ tat tat humo ain tatmat. Gâ bâlenjânba menenegen. Akto nange Lama are nengât dosa mem âmâ mondo aregât unak âlepne manmâ taten.” dâyi.

¹¹ Akto anelo hârok kinmâ humogât tat tat ândeanji. Akto luâk kotdâ are akto songo humomo manmanne imbât tali ain ândeanyekmâ kângom tatmâ Anutugât kotne mem agatmâ hin dâyi,

¹² “A bundâk. Akto nen Anutunenne okot âlep dondâ nânğanen. Akto pagalene kârikne talañmap. Akto lumbe aknengimap. Aregât kotne mem agatne. Yâk nânğâ nânğâne âlepneâk hârok. Haingât mepaimne mem manğanmâ herone kalañmâ kotne mem agatne. Yâk kârikne bundâk. Kârikne hârok yâkgâlânâk hârok tatâp. Siâ siâ imâ hârok yâkgâlânâk hârok hilâmne hilâmne tatmâ gamap. A bundâk.” dâyi.

¹³ Hain dâmbiâ luâk kotdâ yenğâlân gâtne siâne hin ai nuguep, “Luâk âmbâle ire emelâk sângum kau kau kali amâ niñe hinare? Akto wânân gâtñande togoâi? Nânğât me bo?” dâmbo

¹⁴ nâne hin maganjân, “Apo, gâ gugagâk

nâŋgât.” dâre hin makniŋep, “Luâk âmbâle ire âmâ emelâk umatŋe humo mem nâŋgâm hâk hilâlâm nâŋgâm gasalupyenande bâleŋe akyenŋimbiâ momogât dâwân mali. Akto emelâk Lama gilâmŋe sâŋgumyeŋe pulimbiâ kau kau agep.

¹⁵ Haingât Anutugât enemŋân kinmâ hilâmŋe hândâkŋe ârândâŋâk yâkgât sumbe emetŋân hon bawa aganmai. Akto Kambu tat talân tatmap arekŋe korat yenŋum damunyeŋe akmap.

¹⁶⁻¹⁷ Akto Lama are tat tatŋe kâlegen tatmap arekŋe hainâk damunyeŋe akmâ kewugu yekmâ manmangât tu dewunŋe aregen ariwiap. Akto Anutunŋe dewunyeŋe tunŋe are puliwiap. Aregât lâuwâŋe mopyeŋe bo aguwiap. Akto tugât lâuwâŋe bo mombai. Akto dewutâŋe lâuwâŋe bo kâunŋo yekbiap. Akto kâlâpŋe lâuwâŋe bo oyekbiap.” dâep.

8

Tâk bâiŋe hârieŋe.

¹ Akto Lama arekŋe tâk 7 bâiŋe are hârieŋe. Hârembo ainâk himbimân nâŋ nâŋ dâm arieŋe. Nâŋ nâŋ dâm arimbo sop getek bo agep.

² Sop getek bo akto Aŋelo 7 Anutugât enemŋân kili are yegân. Akto siâŋe lâmun 7 yenŋimbo meyi.

³ Akto Aŋelo siâŋe kondo goliŋe mângi mângiŋe are mem togom sumbe kat katgât giŋŋân mem kindo siâŋe siâ me siâ higenŋe âlepŋe dondâ katbiâ gieŋe. Gembo egâlian tat tat metenân sumbe kat katgât goliŋe mângi mângiŋe talep aregât kakŋân katmâ Anutugât kâmotŋe ulilanmai ulit are olop dewatim oep.

⁴ Wan do ondo higen suk suk akto dâwokne akto Anutugât luâk âmbâle yengât ulit are olop Anutugât enemnân âgâep.

⁵ Âgâmbo bo akto anelo arekne kâlâp alatanba mem kondo kâlegen lugumbo om kilep. Om kindo anelo arekne kâlâp pando hânân giep. Hânân gembo hamandat hogoakto mun humo miawagep. Hain akto denne denne humo akto hamandat pagalene arekne belek belek dâm erâm arimbo wârinj humo miep.

Anelo 7 arekne lâmunyene waitberâm kili.

⁶ Akto anelo bât biken lâuwâ arekne lâmunyene mem waitberâm akbiâ yegân.

⁷ Akto bâin anelo ulik gulik arekne lâmunne kolep. Lâmunne kondo bâin tânâk kât akmâ giep akto kâlâp akto gilâm miawakmâ mendugu akmâ hânân giep. Hânân gembo lâwin dop koyi akto hân koyi are âmâ dopne âlâwu ârândânj akto kâlâpne bikne oep. Akto hewukne golâ golâ hârok ondo bo agep.

⁸ Hain akto anelo lâuwâne arekne lâmun kolep. Kondo bâin wan siâ panbiâ giep amâ borâne hinare kâlâp humo arekne sopanmâ haruân giep. Haruân gembo haru dopkoyi amâ bikne âlâwu ârândânj agep. Dâ bikne amâ purik âgâm gilâm agep.

⁹ Akto wan me wan haruân manmai hârembiâ hewum âlâwu miawagep. Âlâwu miawakto bikne moyi. Akto haru wanjanjaet oyanyene gai hainâk dopkoyi are dopne âmâ kâmot âlâwu akto haru wanjanje kâmot siâ amâ bikneâk bâliyi.

10-11 Akto anjelo âlâwuyenje arekâ lâmunje kolep. Kondo bâin diâ humo siâ kotnje Kalak kâlâp ulunje hinare oep. Arekne himbimânba gem tu hâgâm neyi are amâ hewum dopnje âlâwu hainare akto tu kâmot siânje purik âgâm tu kalakne miawagep. Hain miawakto luâk bikñande tu are nembiâ kalak yenjumbo mom meteyi.

12 Akto anjelo imbâtne arekne lâmunje konlep. Akto bâin dewutâ akto diâ akto dewutâ golane are hârok pânje âlâwu ârândânj agep. Akto dewutâgât bikne konok hilip koyi. Akto dewutâ golane aregât bikne akto diâ bikne hârok. Dâ pagalenjaet sowân amâ hogoakmâ hewum âlâwu bo agep. Dâ pagalene bikñande amâ hândâk miawagep. Hândâkgât dewutâ pagalene bikne amâ bâliep. Akto hândâk bikne gai hainâk bâliep.

13 Akto puñdâk humo siâ pukukuk katmâ lapanjângen himbim tânâmñângen arimbo egân. Ektere kârikneâk konmâ magep, “Wâuk, wâuk, luâk âmbâle hânân tatâi. Anjelo âlâwu lâmun konberâm aktâi umatne humo luâk yenğalai miawakbiap aregât kambiamne bâliâp.” dêep.

9

Anjelo momerâkñande lâmun kondo dikon keiñe ondop miawagi.

¹ Akto anjelo momerâk arekne lâmunje wailep. Waito bâin diâ siâ himbimânba gembo egân. Akto siânje lâm inğon kâllep timopnje bo aregât ki wanjo diâ arekne ki are miep.

² Mem lâm timopne bo aregât hângeje mem kato arewa dâwok humo gaep. Akto arekne gam himbimân âgâm dewutâ akto himbim tigiep.

³ Akto dâwok hutjânba kendemuñ dondâ hân hârok ârândân miawagi. Arekne dâwok hep-unmâ hânân geyi. Gembia Amboñande hundumdâ kândârânân kârikne yengimbo meyi.

⁴ Aregât kârikne membiâ Amboñande hin dâm makyengiep, “Ye âmâ sot me hewukne me lâwin bo hilipkoweit. Akto luâk âmbâle Anutugât tirip yengât mete yenân bo yekmâ âmâ are âlepne hâk hilâlâm yengiwei.

⁵ Hâk hilâlâm yengim âmâ momogât dopne bo yengiwei. Hain akbiâ dewutâ momerâk bo akbiap.” dâm makyengiep. Akto duki arekne luâk âmbâle bâlene yengiwei. Haingât hâme hewuk yâkne âmâ luâk hâk hilâlâmne yengiwiapgât wanbai.

⁶ Sop ain âmâ luâk âmbâle yengimbiâ momogât dâp kulâgâtbai. Kulâgâtbiâ âmâ bo mem miawakyekbiap. Hain akmâ gain gain mondenne hâk hilâlâm ire bo agâk dâm aregât dâp âsim kinbiâ bo miawak yengiwiap.

Kendemuñ towat yengât den.

⁷ Akto kendemuñ arekne kuk akberâm bau luâk soko arekne tâlâgum kinmai dop hainâk kinbiâ yegân. Dâ kautyene amâ kotdâ yengât irimut goli hainare aligit akmâ kinbiâ yegân. Dâ enem dewunylene âmâ luâk nengât enem dewunnenne hainare.

⁸ Dâ dumutyene amâ kâkâlep dondâ. Dâ dâtyene amâ kâkâlep metne dondâ pugaiyagât dâtnne hainare.

⁹ Akto dinjenyenjaet pekeyeñe amâ kapa hainare. Dâ pikyeñe munñe amâ bugâgât wanğa munñe bau luâk soko oloñmâ pirâm arimai munñe hainare.

¹⁰ Akto dâtyeñe amâ hâme hewukgât dâtñe hainare. Akto luâk âmbâle hâk hilâlâm yenğiwaigât kârikñeñe amâ dakeyenân are tato luâk âmbâle yenğumbiâ hâk hilâlâm nângâm manmâ âgâmbiâ dewutâ momerâk bo akbiap.

¹¹ Akto kembuyeñe siâ talep. Kembu are amâ añelo siâ dâp timopñe bo aregât damunñe. Dâ añelo aregât kotñe amâ Yuda yenğât denân amâ Ambondon. Dâ Girik yenğât denân amâ Apolion. Dâ den purikñe amâ hilipko hilipko amboñe.

¹² Bâin, umatñe ulik gulik amâ bo aktâp. Akto umatñe lâuwânje akto âlâwunje tâlâguwerâp ire.

Añelo bât biken konok arekñe kondo bugâ humo miawagep.

¹³ Akto añelo bât biken konok arekñe lâmunñe kolep. Kondo den siâ alata goli Anutugât en-emñân talep tunğunje imbât arewa kune ain hin miawagep.

¹⁴ Miawakmâ Añelo bât biken konok are hin makmâ miawaganep, “Gâñe añelo imbât yâk tu humo yiep kotñe Euparat ain kala busi kâlegen katyekbiâ tali are hepun yekmenâ arinjet.” dêep.

¹⁵ Hain dâmbo añelo bât biken konok arekñe añelo imbât tu humo kotñe Euparat ain tali are hepun yekto luâk âmbâle hârok potatmâ hewum âlâwu kali aregât hewum konok yenğuenñe moñet dâm ariyi. Akto añelo imbât are yenğât keiyeñe are hin. Emelâk Anutunje sop makmâ kalep

are tâlâgumbo owâine akmâ arim yengwaigât sop lâmgom wan me wan emelâk hengemgoyi.

¹⁶ Akto are yengât tembe lokolupyene bau luâk soko kaknân tali are yengât oyanjene amâ oyan oyangât dopne bo arekne makbiâ nângân.

¹⁷ Akto biwine purik kato giwelân hin egân. Luâk bau luâk soko kaknân aregât bugâgât hâk peke kapa luguakbiâ kapa kulemyene amâ gilâm gimban game akto kau gâwu agep. Akto bau luâk soko areyengât towatyene amâ hin. Kautyene amâ Laion hainare akto lauyenânba amâ kâlâp ulunne akto bugâgât dâwok higenne bâlene punyum punyum erâep.

¹⁸ Akto yâkne luâk âmbâle potalakmâ hewum âlâwu akto hewum konok are kâlâp lauyengânba arekne oyekmâ yengum om meteyegep.

¹⁹ Akto bau luâk soko areyengât kârikne amâ lauyenân akto dakeyenân talep. Akto dakeyene amâ niambi sâmbâ hinare akto niambi sâmbâ arekne luâk âmbâle hilip yengumbiâ hâk hilâlâm nângâmai.

²⁰ Akto luâk âmbâle bikne wan siâ me siâ bâlene iregât boâk moyi areyengât bâlenejene bo makmâ miawakmâ hanyene purik kali. Are yengât bâlene hin. Hat sinduk me sinduk baniara yâk yengât nângâmbiâ humo akmap. Lâpio me wan me wangât nângâmbiâ humo agâkgât goli me siliwa me kapa me kât me lâwin arekne mem ketuguyi. Ketugumbiâ bo ekmai. Akto bo nângâmai akto bo bam gutmai areyengât kotyene mem agatmâ ulilanmâ mali.

²¹ Hain akmâ amâ luâk âmbâle yengumbiâ moyi akto sait bâlene mângi yegi. Akto dâp gulip mali.

Akto kâmbu konda akmini. Agak meme bâleŋe aregât bo makmâ miawakmâ hanyenŋe bo purik kali.

10

Aŋelo siâŋe kulem esenŋe siâ Yohane warŋo niep.

¹ Akto Aŋelo humo kârik siâ himbimânba gembo egân. Himbimânba gem âmâ hâkŋe hamandatŋe tigimbo kautŋân mulumugat gam talep. Akto aŋelo aregât enem dewunŋe âmâ dewutâgât pagaleŋe hainare. Akto kei pâwutŋe âmâ kâlâpŋe ululunŋe om kinmap hainare.

² Akto bâtnân kulem esenŋe melalakom yendo miep. Akto keiŋe bungen âmâ haru kakŋân tâlim kilep. Dâ keiŋe kanegen âmâ hân kakŋân tâlim kilep.

³ Hain akmâ bâin kot kârikŋeâk kolep âmâ laionŋe kamboŋmap hinare. Hain kondo bâin hamandat bât biken lâuwâ ainâk hogoakto den humo tâmbâ miawagep.

⁴ Den humo tâmbâ miawakmâ makmâ metembo âmâ nâŋe den are kulemgowerâm aktere den siâ himbimânba hin miawakto nâŋgân, “Yohane, hamandat bât biken lâuwâ mun aktâi are yengât den âmâ biwigânâk kat. Bo kulemgo.” dâmba nâŋgân.

⁵ Akto aŋelo humo haruân akto hânân kilep arekŋe bâtnŋe bungenŋe melalakom himbimânŋen panmâ kinmâ

⁶ Anutu Manman Kârikŋe Amboŋe himbim akto hân akto haru akto wan me wan ain tatmai are ketuguyegep aregât kotŋe konmâ hin dêep,

“Bâin, sop tâlâguâp aregât Anutunje lâuwâne bo lâmgowerâp.

⁷ Dâ titnan anjelo bât biken lâuwâ yengâlânba bâinje arekne lâmunje konberâm akto ainâk Anutunje den yonâk are honj bawa propetelupne makyengiep are bunne miawakbiap.” dâep.

⁸ Akto kot humo himbimânba miawakto emelâk nângân are lâuwâne makniŋdo hin nângân, “Gâ ari anjelo haru akto hânân kindâp aregât bâtnân âmâ kulem esenne melalakom tatâp are me.” dâep.

⁹ Hain dâmbo arim Anjelo are hin maganân, “Gâne kulem esenne bâlensiâ are niŋ.” dâre hin makniŋep, “Âlepne mem ne. Arekne âmâ laugân âmâ hâlâmgât ukenne hainare akberâp. Dâ gem tepgân âmâ tatmâ kalak giŋberâp.” dâep.

¹⁰ Hain dâm niŋdo bâtnânba mem neân. Mem nendere launân âmâ ukenne agep. Dâ nem metere gem âmâ tepnân tatmâ kalak niŋep.

¹¹ Hain akto hin makniŋep, “Gâ hanâk luâk âmbâle âgâ âgâne gegenje denne denne kepia kepiane manmai are yengâlân wan me wan miawak yengiwiap are makmâ miawakyengiwen.” dâm makniŋep.

11

Luâk lâuwâ Anutugât den dâtâne yetgât den.

¹ Akto lau himbimânba konlep yâkne huwan siâ dopko dopkogât niŋep. Huwan niŋmâ hin dâm makniŋep, “Gâ agatmâ Anutugât Sumbe kat katgât emetne alata dopne me. Akto luâk âmbâle âgâm Anutugât kotne mem agatmai areyengât oyanyene oyanyek.

² Dâ lope hâknângen are amâ dop bo me. Hepun. Lope ire luâk âmbâle Anutu bo nângâ anmai arekne tâlim bâleñe agañbiâ dewutâ 42 ain bo akbiap. Aregât lope are dop bo me.

³ Akto nâñe hoñ bawalogâtne lâuwâ siâ hainare me kemdâ lâuwâ siâ meme akyetkire sânġum tok tokne luguagiat. Hain akmâ nângât den makmâ miawakbela hilâm 1,260 bo akbiap.” hain dâep.

⁴ Hoñ bawa logâtne areyetgât keiyetne hin. Yâk amâ lâwin lâuwâ kotne oliwa hainare me kemdâ lâuwâ hainare hân hârok aregât Damunñe Anutu yâkgât enemñân kinmandat hainare.

⁵ Dâ luâk bikñande bâleñe akyetkiwerâmbiâ âmâ kâlâp lauyetñânba waitbela kâlâp arekne punduñ katmâ oyekto mombai. Moñetgât dâp are Anutuñe makmâ kalep.

⁶ Akto Anutuñe wâtyetne akyetkimbo tânâk bo gewiapgât nângâm makbela ainâk âlepne tânâk bo gewiap. Akto tu hârok mem purik katbela gilâm akbiap aregât nângâm makbela âlepne hainâk akbiap. Akto kundat humo miawagâk dâm makbela ainâk kundat humo miawakbiap. Aregât ukenyetne miawagâkgât kârikne tatyetkiwiap.

⁷ Akto lâuwâ arekne Anutugât âi den mak mak are makmâ metewiandat amâ songo humo tâmbâ metne lâm timopne boângenba arekne gam gasa yetkimbo mombiandat.

⁸ Yetkumbo mombela âmâ hâkyetne amâ kepia siâ kotne den dopñân Sodom akto kotne siâ Aigita ain Humoyetne lâwinân kom hikombiâ moep kepia aregât sombeimân ain yembiandat.

⁹ Ain yembela luâk âmbâle mitigât gasañe hârok

hânje hânje akto denje denje togom hâkyetje yelekmâ mem han yetkuwâi dâm damunyetje kinbiâ bo han yetkuwai. Amâ hilâm âlâwu akto bikneâk bo akbiapgât.

¹⁰ Hain akmâ hânân manbai hârokje, “Wei, hon bawa lâuwâ arekje nen hâk hilâlâm nengiwerâm togoyiat ina emelâk moyiat.” dâm aregât heronje humo akbai. Akto okot âlepgât wan me wan galalupyenje yenjiwei.

¹¹ Hain akbiâ hilâm âlâwu akto bikneâk bo akto Anutugât Heak âlepjande mom yembiandat areyetgât kautyetjân mendo golâ akmâ kinbela luâk âmbâle kinbai arekje yelekmâ hamep humo agi.

¹² Hain akbiâ ainâk lau siâ himbimânba kot kârikje siâ hin kondo nângâyat, “Yet iren gaet.” dâmbo hamandat kakjân âgâmbela gasalupyetjande yelegi.

¹³ Âgâmbela yelekbîâ ainâk wârinj humo miep. Mendo kepia humo are bikje bâliep. Wârinj humo mendo kepia bikje hogoakto luâk âmbâle 7,000 yengumbo mom meteyi. Akto luâk âmbâle bikje bo moyi arekje aregât hamep dondâ akmâ Anutunje himbimân mandâp are nângâm kotje mem agali.

¹⁴ Bâin umatje humo lâuwânje aregât keine hain. Dâ wâuk sop bâlensiâ tatâp umatje âlâwunje mi-awakbiap.

Añelo 7 bânje arekje lâmunje wailep.

¹⁵ Akto añelo 7 galayenje bânje arekje lâmunje wailep. Waito bâin himbimânba kot kârikje siânbanje konmâ hin dâyi, “Humonenje akto hungun anjo giep arekje hân hârok damunje

akbiandatgât dâp miawaktâp. Akto himbimân damunnenje akmâ manmâ âgâwîap.” dâyi.

¹⁶ Akto luâk kembu 24 tat tatyenân Anutugât dewunnân tatmai arekne kângom yem âmâ Anutugât nângâmbiâ humo agep. Humo akto Anutu hin maganji,

¹⁷ “O Anutu gâ Kârikne Ambone manmâ gat akto manmâ âgâwîat. Gâne âmâ kârikne miawagâk dâm hânne hânne damunyenje akbiatgât keine katât aregât mepaige mem herone katgekmâ mem agatgekne.

¹⁸ Akto luâk âmbâle bo nângâ giñmai arekne kuk akgiñbiâ ainâk kuk akyengien aregât bâin dâm luâk âmbâle momone den âiân katyekberâtgât sop miawakto aregât kotge mem agatne. Akto unjak hon bawage Propete akto luâk âmbâlelupge kotgaet kângomgiñmai are hâune âlepne yengiwerâtgât sopne miawaktâp. Akto luâk âmbâle âgâ âgâne gegenje gângât hamep akmai are hâune âlepne yengiwerâtgât sopne miawaktâp aregât kotge mem agatne. Akto luâk âmbâle bikñande wan me wan hânân âlepne tatmap are bâlene akyengiep are hilip yenguwerâtgât sop miawaktâp aregât kotge mem agatne.” dâyi.

¹⁹ Akto luâk kembu 24 arekne hain dâm maganjiâ ainâk Anutugât Sumbe kat kat emetne bunne himbimân tatmap aregât hânge humo lewulakto den kârikne kâlân kulengoep aregât emetne miawakmâ kilep. Ain kindo belek belek akto himbim kundundun dâmbo denne denne humo miawakto wâriñ humo mendo hân hârok ârik tânâk kârikne giep. Are hârok miawakto egân.

12

Âmbâle siâ akto pugaiya yetgât den.

¹ Akto kulem siâ himbimân miawakto egân amâ hin. Âmbâle siâ talep are hâk pekeŋe amâ dewutâ hâwâ liliŋe hainare luguagep. Akto dewutâ golaŋe keiŋe amukŋân talep. Dâ kautŋân âmâ kotdâgât irimut diâ 12 kilep.

² Akto âmbâle amâ tepdâk akto nanan miawakberâmbo hâkŋe hilâlâm agaŋdo kambonj kârikŋe kambonjep.

³ Hain akto kulem siâ himbimân miawakto egân amâ hin. Pugaiya hinare gilâm siâ miawakto egân yâk âmâ kautŋe bât biken lâuwâ. Akto kautŋe siâ siâ ain kembu yengât irimut konok konok kaunep. Akto sâliŋe bât biken lâuwâ.

⁴ Akto pugaiya hinare arekŋe dakenjande diâ kâmot siâ nârân orem urutmâ pan yekto hânân gembîa yegân. Akto diâ kâmot lâuwâŋeak himbimân âlepŋe tali. Akto Pugaiya arekŋe âmbâle are nanan memberâm akto aregât enemŋân kilep. Kinmâ nanan miawakto ainâk nemberâm akmâ lâmgom kilep.

⁵ Hain kindo âmbâle arekŋe nanan luâk miep. Nanan irekŋe hâmbâi luâk âmbâle hârok huwan kârikŋeŋe damunyeŋe kârikŋe akbiap. Akto nanan are mendo Pugaiyaŋe nanan are nemberâm akto ainâk siâŋe nanan are mem oloŋdo himbimân âgâmbo Anutu ikinjæt tat talân katbiâ talep.

⁶ Akto âmbâle are hamep akmâ pârigim arim hân kamitŋânŋen luâk âmbâle bo manmai aregen ariep. Ain arimbo Anutuŋe emet emelâk heŋgemgom hin dêep, “Âmbâle ire in mando

tângowian âmâ hilâm 1,260 bo akbiap.” dêep. Emet ain ari malep.

Himbimân kuk humo miawakto Niambi hâkokombiâ hânân giep.

⁷ Akto ainâk kuk humo himbimân miawagep. Aŋelo humoyeŋe kotŋe Mikae akto aŋelolupŋande Pugaiya are akto aŋelolupŋe kuk akyeŋgiyi. Akto Pugaiya akto yâkgât aŋelolupŋe yâkâ hainâk kuk humo akyeŋgiyi.

⁸ Kuk humo aganŋim Mikae yâkgât kâmotlupŋande Pugaiyagât kâmot are ewangi yekbiâ yeukŋe akmâ himbimân welamyene bo talep.

⁹ Yeukŋe akmâ himbimân welamyene bo tato aregât Anutugât kâmotlupŋande Pugaiya are hâkokom pananbiâ inŋon ge yiep. Akto Pugaiya aregât kotŋe hin, Niambi yâkgât agak meme amâ hin akmap. Luâk âmbâle hârok heyenŋim den âiân katyekmap. Niambi are akto aŋelolupŋe olop yâkŋe hânân geyi.

¹⁰ Akto himbimânba kot kârikŋe siâ kondo hin nânŋân, “Hâkyeŋe tunmap Amboŋe arekŋe Anutu dewunŋân kinmâ Anutugât kâmotlupŋe are hokboâk hokboâk hilâm hândâk hâkyeŋe tunmap gârâmâ unjak Anutuŋe makto aŋelolupŋande Niambi hâkokom watmâ panbiâ geâp aregât Anutu nengât Humonenŋe yâkgât kârikŋe akto luâk âmbâle henŋem yenŋuwiapgât dâp kârikŋe miawaktâp. Are miawakto yâkgât kâmot ikinjak damuyene akto manman âlepŋân manbai. Akto areâk bo. Niambi geâp aregât unjak Anutugât

Kristo yâkgât memene akto wâtne miapnân miawakto ekten.

¹¹ Akto Anutugât kâmotlupne areyengât man-man aregât ukenne bo nângâm âmâ Anutugât gasalupne togombiâ hanâk dâm Anutugât kotne bo heambukbiâ âmâ yengumbiâ moyi aregât Anutugât nanne Lama moep aregât gilâmnde akto denyenande Niambi are mem hâkokom ge kali.

¹² Haingât ye hârok himbimân mandâi ye okot âlep nângâm herone akbei. Dâ hânân mandâi amâ yengâlân umatne humo miawakberâp aregât okotne bâliâp. Amâ Niambi hin nângâp, “Nângât sop tâlâgu akniñberâp.” dâm nângâp aregât kuk humo akmâ yenguwerâm aktâp akto umatne humo miawakberâp aregât okotne bâliâp.” kot kârikne hain dâm kolep.

Pugaiyane âmbâle gasa aganep.

¹³ Akto pugaiya hânân panbiâ giep amâ ainâk âmbâle nananj miep are gasa aganep.

¹⁴ Hain dâm wato âmâ Anutune makto punđâkgât pikne lâuwâ âmbâle are wanbiâ mem âlepne pukukuk katmâ agatmâ hân kamitjângen ikinje emetne ain ariep. Akto emet ain âmâ Anutune emelâk heñgemgom, “Âmbâle are pugaiyane membopgât in mando tângore sop siâ siâ akto sop bikneâk bo akbiap.” dâm ketuguep.

¹⁵ Âmbâle arekne lalakmâ arimbo Pugaiya humo gilâm arekne tune âmbâle are hilip koâk dâm aregât launânba tu humo mugalep.

¹⁶ Tu mugato tu arekne âmbâle are wato ainâk hânne âmbâle are tângom hogoakmâ dâp humo

miawakto tu ainâk pugaiya arekne mugalep are hân kâlegen yân gembo âmbâle are âlepne kilep.

17-18 Âlepne kindo Pugaiya humo arekne âmbâle are âlepne kilep are ekmâ nângâmbo bâliep. Akto kuk humo agane. Kuk humo aganmâ âmbâle aregât nan baratlupne bikne yenjuwerâm agep. Akto âmbâle aregât nan baratlupnande Anutugât den kârikne lokomai. Akto Yesugât keine makyengimai aregât pugaiyane kuk humo nângâm yenjuwerâm ariep. Arim haru dâtnân tengâ kilep.

13

Songo dâtne metne miawakbela yelegep.

¹ Arim haru dâtnân tengâ kindo songo metne siâ haruânba gambo egân. Songo metne are amâ sâline bât bip bip hârok. Akto sâlinân amâ kembu yengât irimut konok konok aligilakmâ talep. Akto kautne amâ bât biken lâuwâ ain den bâlene Anutugât kotne mem ge kat katgât den ain talep.

² Akto songo metne amâ dowâk keine kârikne hainare miep. Akto kei bâtne pikne amâ kâkâlep. Akto dâtne amâ Pugaiyagât dâtne hainare. Akto Pugaiya emelâk egân arekne ikine kârikne akto wâtne tat tatne amâ songo metne wanep.

³ Akto songo metne amâ aregât kautne amâ siâne emelâk koep. Kondo diwi agep amâ emelâk pandagep. Akto luâk âmbâle hânne hânne mali arekne songo metne are olop manberâm ekbiâ dâtne akto kotne mem agali.

⁴ Akmâ pugaiyane songo kârikneje wanepgât makmâ egâlian agaji. Hain akmâ songogât hain

âgâk konmâ mem agatmâ hin dâyi, “Songo hainare niñande mandâwo? Akto niñande bugâñe kondo gewiawo?” dâyi.

⁵ Akto âmâ songo metñe arekñe Anutugât kotñe mem ge katbiapgât kârikñe miawaganep. Mem ge katmâ kot humo kamboñmâ indiep. Hain akmâ manmâ kârikñe akmâ âgâmbo dewutâ 42 bo akbiap.

⁶ Akto songo metñe arekñe Anutugât kotñe patñe akto manmanjaet welamñe mem bâleñe ketugum âmâ himbimân manmai are hainâk bâleñe akyengiep.

⁷ Akto Anutugât kâmot are kuk kârikñe akyengiâkgât kârikñe miawaganep arekñe yengumbo yeukñe agi. Akto areâk bo. Songo metñe arekñe Pugaiyagât kârikñe miep aregât luâk âmbâle kâmotñe kâmotñe akto denñe denñe akto hâk kulem keiñe hârok yengât kembu agep.

⁸ Akto luâk âmbâle hârok kotyene manmangât kulem esenñan bo tatâp arekñe songo metñe aregât kotñe mem agali. Akto manman kârikñaet kulem esenñe aregât keiñe hin. Lama moep arekñe hân bo miawagewân ikinje kâmot areyengât kotyene kulemgoep. Aregât luâk âmbâle bikñe kotyene ain bo kulemgoep. Arekñe songo metñe aregât kotñe mem agali.

⁹ Akto ye den ire oyanbai yeñe den ire oyanmâ nângâm henngemgowe.

¹⁰ “Âlepñe, luâk âmbâle bikñe kala busi emetñân katyekbiâ aregât agak meme miawak yengimbo âmâ ainâk ain arim kala busi kâlegen manbai. Akto luâk siâñe siâ tâwâtñe kondo mombiapgât

pat miawakbiap amâ âlepñe luâk siâñe luâk are kondo mombiap.” den hain tatâp aregât Anutugât luâk âmbâle amâ kârikñe tatmâ manmâ âgâmbiâ biwiyenñe Anutugâlânâk kinmâ âgâwiâp. Akto umatñe bâlenñe aregât hamep bo akbei.

Hân kâlegenba songo dâtñe metñe siâ gambo egep.

¹¹ Akto songo metñe siâ egân amâ hân amukñânba petakmâ hân kakñân gaep. Songo metñe ire amâ sâlinñe lâuwâ lama luâkgen hainare. Dâ denñe amâ Pugaiya hainare.

¹² Dâ songo metñe lâuwânñe amâ songo metñe siâ ulik gulik egân aregât kârikñe miep. Akto yâkgât enemñân âi miep. Akto songo metñe lâuwânñe arekñe kârikñe akmâ hân akto luâk âmbâle hânân manmai are hâwât yekmâ songo metñe ulik gulik egân are kautñe hârembo pandakto malep aregât kotñe mem agatñetgât hâwât yekto hain agi.

¹³ Akto songo metñe lâuwânñe arekñe kulem keiñe keiñe hârok humo mendo ekmini. Akto luâk âmbâle dewunyenñân kâlâp humogât makto himbim hepunmâ hânân gembo egi.

¹⁴ Akto songo ulik gulik aregât enemñân kinmâ kulem siâ membiapgât kârikñe miawaganepgât luâk âmbâle hârok heyengiep. Heyengim hin makyengiep, “Ye songo metñe tâwâtñe kautñe hârembo pandagep aregât otnenñe lâwin wan hâwim ketugunjet.” dâep.

¹⁵ Hain dâm hâwâtyekto ketugumbiâ songo metñe lâuwânñe arekñe heakñe are otnenñân are waito otnenñe arekñe den makmâ kilep. Hain ageine luâk âmbâle bikñande otnenñe aregât kotñe bo mem agali are yenjumbo moyi.

¹⁶ Akto areâk bo. Otnenje arekne honj bawalupne makyengimbo luâk âmbâle hârok âgâ âgâne gegenje me kotdâ me kotyenje bo me sikumdâ me umburuk me luâk kembu me honj bawa hârok are yengât bâtyenje bungen akto enem yenjan tirip kali.

¹⁷ Amâ luâk âmbâle bikne are borâm amâ tirip are bo miawakto are sot me wan me wan hâukowaigât dâp bo miawagep. Akto puli memegât âi bo miawagep. Akto tirip amâ songo metne aregât kotne.

¹⁸ Imâ tirip towat in yendâp luâk siâ nângâ nângâ humo yeandâwân amâ songogât kot kulem aregât keine mem miawakbiap. Kot kulem are luâk siâgât kot amâ 666.

14

Yesu akto kâmotlupne Sionj gimbânân kinbiâ yegep.

¹ Nâ Yohane nâ giwelân hin egân. Lama moep arekne gimbâne kotne Sionj aregât kautnân kilep. Ain kindo luâk âmbâle 144,000 areyengât enem dewunyenân amâ Lamagât kotne akto Ewenjaet kotne kulemgombo miawakto olop kili.

² Akto ainâk mun âlepne humo tu humogât munne hinare me hamandat kundundunj dâmap hinare me luâk dondâne bâtâ kombiâ miawakmap hinare himbimânba gembo nângân.

³ Akto luâk âmbâle arekne kep kenju irakne siâ kembu tat tat akto songo humomo manmanne imbât are akto luâk kembu 24 are yengât enemyenân meyi. Dâ luâk âmbâle 144,000 are Anutu ikinje pat olon yegep arekneâk kep kenju irakne

are meyi. Dâ luâk âmbâle bikne âmâ kep kenju are bo nângâmai.

⁴ Akto luâk âmbâle âlepne ire âmâ hânân maliân dâp gulip bo mali. Akto agak meme âlepneâk memâk mali akto lama arekne luâk âmbâle ireson Anutugât kâmolân dewatiwai dâm dumyenân kinmâ moep. Aregât bâlenjaet dâwânba olonyegep. Lama arekne hain agep aregât Lamanje wan me wan makto launje dowâk lokom manmai.

⁵ Akto den hiangi siâ bo magi. Akto den âlepneâk makmâ han kau kau akmâ mali.

Anjelo âlâwunje den akbiâ yegep.

⁶ Akto anjelo siâ miawakto egân. Are âmâ den pat âlepne tatmâ âgâwiap are luâk âmbâle denne denne hânne hânne manmai are hârok makyenjiwian dâm lapanân pâp pâp katmâ dâp pânân tânâmjân ariep.

⁷ Hain arim kârikneâk konmâ hin dâep, “Anutunje den âiân katyekbiapgât emelâk sop tâlâguâp. Haingât ye hamep akmâ kotne mem agatnet. Akto Anutu hân himbim haru akto tu dewunje ketuguyegep aregât kotne mem agatmâ âgâwei. Hain akmâ âgâmbiâ ârândân akbiâp.” dâep.

⁸ Akto aregât haminân anjelo lâuwânje siânje miawakmâ hin dâep, “Kepia humo kotne Babilon aregât ambolupjande luâk âmbâle hânne hânne manmai are hâwât yekmâ nenne bâlenje akmaen yekâ hainâk aknet dâm makyenjimbiâ hainâk akmâ meyi. Aregât kepia Babilon are emelâk gulip agep.” dâep.

⁹ Akto aregât haminân anjelo âlâwunje siânje miawakmâ kârikneâk konmâ hin dâep, “Luâk âmbâle

biknande sonjo metnje akto otnenje kotyetnje mem agatbiâ kotyetnje enem meteyenân me bâtyenân kulemgombo memai are

¹⁰ Anutuje kuknjaet wainj tu dâtnje metnje dondâ are kondoânba wando Anelone kâmboknje akto Lama yâk yengât meteyenân bugâ kâlâp ululunân gem hâk hilâlâm metnje manmâ âgâwapi.

¹¹ Oyekmâ âgâmba hâk hilâlâm dondâ nângâmbiâ dâwokyeje hokboâk hokboâk egon âgâm yembiap. Akto luâk âmbâle sonjo metnje aregât kotnje mem agatmai akto otnenje hainâk mem agatmai are sonjo metnje yâkgât kotnje enemyenân me bâtyenân kulemgombo memai are Anutuje kukbâleje akyengimbo hâk hilâlâm hândâk akto hilâm nângâm manmâ âgâwai akto hâkyenje mem bo tatmâ hutuk âgâwai.” dâep.

¹² Akto ye biwiyenje Yesugâlân kali arekne biwiyenje hainâk kilâkgât akto Anutugâlân den lokom âgâwaigât ire oyanmâ nângâm hengemgowe. Akto biwiyenje damunje akbei.

Luâk akmâ giep arekne âi bunje orem mem menduguep.

¹³ Akto nâje himbimânba kot siâ gembo nângân. Arekne hin dâep, “Yohane gâ den ire kulengo. Humogât kâmot are gasalupyerande yengumbiâ mombai arekne siân herone humo akmâ manmâ âgâwai.” dâep. Hain dâmba Anutugât Heakne âlepnde gai hin magep, “Bundâk. Yâk âi âlepne meyi aregât hânje Anutuje mombaiân ain manman âlepne yengimbo biwiyenje sândugembo tatmâ hutuk âgâwai.” dâep.

¹⁴ Akto ainâk dewunne panmâ hin egân. Luâk akmâ gem manmap hainare miawakmâ hamandâ dat kau kaknjân tatmâ irimut goli kaujmâ tâwât metnje bâtnân miep.

¹⁵ Akto aŋelo siâ âmâ himbimân sumbe kat kat emetnje talep ainba giep. Arekne hamandalân talep are hin dâm konmâ maganep, “Bâin. Gâ tâwâtgande âi bunje orem mem menduguak. Hânân âi bunje akmâ metiepgât orem mem mendugu mendugu agâkgât sopne miawaktâp.” dâmbo

¹⁶ hamandalân talep arekne tâwâtne are mem hânân oriep.

¹⁷ Orem mando aŋelo siâ sumbe emetnjânba miawagep arekne tâwâtne metnje miep.

¹⁸ Aregât haminjân aŋelo siâ alata hepunmâ giep. Aŋelo are amâ kâlâp damunje akmap. Arekne kârikneâk aŋelo tâwât metnje miep are konmâ hin maganep, “Woe, hânân tâk kotne waij aregât koanje âlim yendâp aregât tâwât mendât arekne hânân arim sot waij are orem me.” dêep.

¹⁹ Hain dâmbo aŋelo arekne tâwât mem arim orem waij koanje hârem meyegep. Meyekmâ waij tâli tâligât kondo humo Anutugât kuk miawakbiapgât ain panyekto geyi.

²⁰ Ain gembia kugât kepia betgen ain waij tâli tâligât kondo humo aregât kâlegen tâlimbiâ kondo kâlegenba hep humo gem yiep. Gem yiep amâ bâtgum miawakmâ âmâ bau luâk soko bâtyene titiwutne hainare agep. Dâ kâlepŋaet dopne âmâ 300 kilomita hainare agep.

Luâk âmbâleŋe kep membiâ yegep.

¹ Akto kulem siâ miawakto ektere dâtŋe agep. Amâ hin. Aŋelo 7 arekŋe siâ siâ bâleŋe 7 meyi. Akto bâleŋe are amâ bo akbiawân ain Anutugât kambiam bâle amâ bo akbiap.

² Akto ain âmâ nâŋe hin egân. Haru humo hinare dunġu akto kâlâp mendugum kinmâ haru humo hinare akto egân. Akto luâk âmbâleŋe wârakmâ soŋgo metŋe akto otneŋe akto kotŋe hainâk ewangiyegi arekŋe Anutuŋe bâtâ yeŋgimbo mem haru dunġu hinâk aregât ginŋân kili.

³⁻⁴ Akto Mose Anutugât hoŋ bawa yâkgât kep meyi akto Lamagât kep meyi. Kep amâ hin, “O Anutu Humonenŋe, gâ kârikŋe hârok tatgiŋdâp. Akto âi agat agatŋe akto ekmâ huliliŋe olop memenâ ektenŋe dâtŋe akmap. Akto agak meme ârândânġâk memmat. Akto luâk âmbâle yeŋgât Humoyeŋe akmâ manmâ gaen akto hainâk akmâ manmâ âgâwiat. Aregât niŋande gekmâ âmâ bo hamep akbiap? Dâ niŋande kotge bo makmâ egâlianġbiap? Akto gâ konok âlepŋe akmat aregât kotge mem agatne. Akto gâŋe luâk âmbâle den âiân katyegen are luâk âmbâle hânŋe hânŋe manmai arekŋe ekmâ gâŋgâlân togom kotge mem agatbiâ ârândânġ akbiap.” dâyi.

Aŋeloŋe 7 arekŋe kundat siâ siâ 7 mem kâimbiâ yegep.

⁵ Hain dâmbiâ dewunne pandere hin miawakto egân. Sumbe kat kat emet are mâron emet kâlegen himbimân talep aregât hânġi lewulakmâ kindo

⁶ arewa aŋelo 7 kundat bâleŋe siâ siâ mem kili are sopali. Aŋelo are amâ sâŋgum pagaleŋe

lalagi. Akto himbân dijenyenân tâkne goli. Akto bâlene 7 meyi are amâ kundat keine bum bum miawakmap dop hainare.

⁷ Akto songo humomo imbât manmanne areyengâlân gâtne konokne anelo 7 goli kondo 7 konok konok yenגיע. Akto kondo are amâ Anutune manmâ âgâm manbiap yâkgât kuk akmâ peimai aregât kâlegen pikmâ yemap.

⁸ Akto Anutugât pagalene humo aregât akto kâriknaet dâwok âgâmbo dâp gisap kombo siâne sumbe kat kat emetnân âgâwiapgât dopne bo. Hain akto Anelo 7 arekne kondo siâ siâ bâlene kâimbiâ miawakmâ metembiân amâ âlepne âgâwaigât dopne miawakbiap.

16

Anelo 7 arekne Anutugât kuk are lokom kâimbiâ gembo egep.

¹ Akto sumbe kat kat emetnânba den kârikne humo siâ gembo nângân. Amâ anelo 7 areyengât kârikneâk yenjonmâ magep, “Ye arim kondo 7 are kâimbiâ Anutugât kuk akto hêngân hânân miawakberâp.” dâep.

² Hain dâmbo anelo ulik gulik arekne arim kondone are hânân kâimbo kâlegen Anutugât kuk arekne giep. Gembo diwi kârikne keine hârok hârok arekne luâk âmbâle songo metne yâkgât tiripne hâkyenân miawagep akto ikinje otneje kotyene mem agatmai areyengât hâkyenân miawagep.

³ Akto anelo lâuwâne arekne amâ kondone are haruân kâiep. Akto haru arekne purik âgâm

gilâmâk hârok miawakmâ punjum âgâm luâk momone yengât gilâm hainare agep. Akto haruân siâ siâ tali are hârok mom meteyi.

⁴ Dâ anelo âlâwune arekne amâ tu humoân kondone kâiep. Kâimbo tu dewunngângen kâiep. Akto tu are hârokne purik âgâm gilâm agep.

⁵⁻⁶ Hain akto tugât anelo arekne Anutu hin maganep, “Luâk âmbâle bikjande gângât kâmotlupge akto propetelupge bikne yengumbiâ gilâmyene gombo moyi. Aregât gâne gilâm siâ luâk bâlene ire yengimenâ nembiâ ârândân aktâp. Aregât gâ ulikjân tatmâ gaen akto manmâ âgâwiat gâ âlepne den âige bundâk âlepne miawakbiap. Den âige bundâk miawakto luâk âmbâle potatyekmâ den âiân katyekmenâ ârândân akbiap.” dâep.

⁷ Dâm metembo amâ ainâk sumbe kat kat welamne arekne Anutu hin kondo nângân, “Bundâk Anutu Humogât kârikne hârok tatgindâp luâk den âiân katyekmat are bundâk akto ârândânâk hârok.” dâep.

⁸ Dâ anelo imbâtne arekne amâ kondone dewutân kâiep. Kâimbo Anutune dewutâ hepundo kâlâpne luâk âmbâle kâungoyegep.

⁹ Dewutâgât kâlâp humo are utunne dondâ arekne luâk âmbâle are dondâ om kâungoyegep kârikne humo talañdâp siâ siâ bâlene mem agatbiapgât Anutugât kotne are mem bâliyi. Dâ han biwi bo purik katmâ kotne bo makmâ egâlianji.

¹⁰ Dâ anelo 5 yene arekne amâ songo metne yâkgât humo tat talân kondone are kâiep. Kâimbo hândâk humo songo metne yâkgât luâk âmbâle kâmot humo tatmai areyengâlân hândâk humo

dâgâep. Hândâk humo dâgâmbo yâk hâk hilâlâm humo meyi hain akmâ elewetyeņe neyi.

¹¹ Yâk diwigât hâk hilâlâmyeņe are nângâyi aregât Anutu himbimân gâtņe aregât sait den makmâ den bâleņe maganĭ. Dâ yâk han biwi bo purik katmâ bâleņe agi aregât hain akmâ bâleņeyeņe bo makmâ miawakmâ âmâ mem hami bo pali.

¹² Akto aņelo 6 yeņe arekņe kondo are tu humo kotņe Euparat ain kâiep. Kâimbo tu are hârok bo agep. Âmâ luâk kembu dewutâ gaganĭangenba togowai areyeņgât dâp heņgemgo yeņgiep.

¹³ Akto nâ ain ekmâ kinmâ sinduk baniara metņe sâkok tiripņe hinare âlâwu yegân. Pugaiya launânba akto songo metņaet launânba akto propete hianĭņe yâkgât launânba gambiâ yegân. Akto Pugaiya aregât launânba sinduk baniara bâleņe siâ sâkok hinare sopando egân. Akto siâ âmâ songo kâit launânba sopando egân. Dâ siâ âmâ Propete hianĭ luâk yâkgât launânba sopando egân.

¹⁴ Sinduk baniara bâleņe sâkok hinare âlâwuņe amâ bâleņe dondâ arekņe kulem keiņe hârok hârok memai. Arekņe âmâ hângât luâk kembu are yeņgâlân hârok arimai, amâ kuk akņetgât mendugu yekberâm arimai. Âmâ Anutugât kârikņe hârok talaņdâp aregât sopnân kuk humo miawakbiapgât kembu hârok areyeņgâlân arim menduguyekberâm ariwai.

¹⁵ Akto sop aregât Yesuņe hin dâep, “Nâmâ hâmbâi yeņgâlân luâk kâmburâņe togomai dop hainâk yonâk togowian. Haingât luâk âmbâle bikņe bo yembai akto himbânyeņe latmâk yembîâ dowâk togore mulân bo ariwai. Akto luâk âmbâle

yekmâ anjunyenæet bo akbai. Aregât biwiyene damunne akbei. Hain akmâ luâk âmâ okot âlep humo akmâ herone akbai.” dæep.

¹⁶ Akto sinduk baniara bâlene âlâwu arekne kembu luâk dondâ are iregen menduguyegi. Dâ kepia aregât kotne amâ Hebraio yengât denân âmâ Hemageron.

¹⁷ Dâ Anelo 7 yene arekne âmâ kondone are lapanânba kâiep. Kâimbo sumbe kat kat aregât emetne kâlegen Anutugât tat tat arewa kot kârikneâk kolep. Kot arekne gam hâknângen giep arekne hin magep, “Bâin, emelâk bo aktâp.” dæep.

¹⁸ Dâmbo hamandat pagalene ingon belek belek erâmbo mun humo miawagep. Mun humo miawakto hamandat hogoagep akto wârîj humo miep. Wârîj hinare amâ luâk manmâ gayi ainbak siâ bo miawagep.

¹⁹ Wârîj mendo kepia humo Babilon are bâlene humo miep aregât Anutune kuk hengân bâlene nângâm Babilon nângâ ando hogoakmâ hewum âlâwu agep. Kepiane kepiane hânne hogoakmâ gulip agi.

²⁰ Akto haru tânâmjân gimbâne tali are hârok purik kali. Akto gimbâne hârok hogoakmâ bo agi.

²¹ Akto tânâk kârikne bâlene humo giep. Tânâk kârikne humo aregât koane kât humo hinare arekne gem luâk âmbâle yengum meteyegep. Himbimânba gembo luâk âmbâle hâk hilâlâm bâlene nângâm aregât Anutugât den bâlene maganji.

17

Âmbâle bâlene dondâ mem dâp gulip malep are

egep.

¹ Akto anjelo 7 kondo 7 meyi are yengâlân gâtne siâne hin dâm makniņep, “Gawot. Gamenâ hin hekat giņbe. Âmbâle bâlene meme dâp gulip malep are tu humo kakņân tatâp. Akto hinne âmbâle ire Anutuņe den âiân kato dosane miawakto hâk hilâlâm humo miawak anberâm aktâp are hekat-giņdere ek.

² Amâ hingât. Hângât luâk kembu humo irekne âmbâle ire olop bâlene sop dondâ akmâ gayi. Hain agi aregât luâk âmbâle hânân mali arekaî hainâk bâlene sop dondâ agi. Hain akbiâ bâleneņe arekne mem biwiņe gulip ketugumbo sinduk agi. Aregât gamenâ hekat giņdere ek.” dâep.

³ Akto Anjelo are hekatniņep arekne menekto Anutugât Heak âlepņande kautnân mendo biwine purik kato hân pumângen ain miawagân. Ain kinmâ hin egân. Âmbâle siâ sonjo metne gilâm siâ kakņân talep. Sonjo metne are amâ kautne 7 akto sâliņe 10. Akto hâkņân den bâlene Anutugât kotne mem ge katmap den are yiep.

⁴ Akto âmbâle are amâ sângum gâwu akto gilâm hutbit luguagep. Akto wan me wan humo goli akto kât puliņe humo akto donet luguagep. Akto bâtnân amâ tu hâpuņe goliņe ketugu ketuguņe miep. Hâpu ain amâ kâmbu konda bâlene arekne ain pikmâ yiep.

⁵ Akto âmbâle aregât metenân ikiņe kotne talep kot are amâ mem heambugi. Dâ kotneâk amâ hin, “Babilonj kepia humo aregât hân ârândân egâlian bâlene aregât memeņe akto dâp gulip akto agak meme bâlene. Akto lâpio kotne mem agat agat gât

amboŋe.” den are metenân hain talep.

⁶ Akto âmbâle irekŋe emelâk Anutugât luâk âmbâle hârok Yesugât pat makmâ miawakmâ âmâ bo heambugi are yengumbiâ moyi. Akto âmbâle are gilâmyeŋe nem sinduk dondâ agep. Hain akto ekmâ sâŋ sâŋ mem hamewakmâ nânġâ nânġâne undup nânġâm âmâ dâtne igim kilân.

⁷ Hain akmâ kindere aŋelo arekŋe hin makniŋep, “Wangât dâtge igim kindât? Âmbâle iregât akto sonġo metŋe iregât kautŋe 7 akto sâlŋe 10 akto sonġo metŋe sokoân tatmap areyetgât keiyetŋe makġiŋbe.

⁸ Sonġo metŋe ektât aregât keiŋe hin. Hângeiŋe âmâ tatmâ manmâ gaep. Dâ hinŋe âmâ bo tatâp. Dâ hâmbâi âmâ hân dâpŋe timopŋe bo are hepunmâ gawiap. Gam tatmâ manmâ âmâ kâlâwân ariwiap. Akto luâk âmbâle kotyeŋe hân miawagewânbak manman âlepŋe aregât kulem esenġân bo talep arekŋe sonġo metŋe ekmâ hin dâwai, “Woe, ire âmâ ulikġân malep. Hinŋe bo mandâp. Dâ hâmbâi lâuwâŋe miawakbiap.” hain dâm nânġâ nânġâ undup nânġâm dâtyeŋe bâtyeŋân igim kinbai.

⁹ Akto luâk âmbâle bikŋe nânġâ nânġâyeŋe âlepŋe arekŋe âmâ siâ siâ iregât nânġâm heŋgemgowai. Kautŋe 7 amâ gimbâŋe 7 akto âmbâle aregât dopŋe amâ kepia gimbâŋe 7 aregât hutġân talep are. Akto areâk bo.

¹⁰ Kautŋe 7 areyengât dop amâ luâk kembu 7. Akto kembu 5 moyi. Akto siâ hinŋe damunyeŋe aktâp. Dâ bâiŋe amâ hâmbâi miawakbiap. Miawakmâ sop bâlensiâ damunyeŋe akmâ bo ak-

biap.

¹¹ Akto songo metje ire ulikñân talep keñje hin. Unjak amâ bo tatâp. Dâ hâmbâi kembu 7 are miawakmâ metembiâ amâ 8 arekñe hainâk miawakbiap. Hainâk miawakmâ luâk kembu sop getek manmâ kâlâwân ariwiap. Keñje hain.

¹² Akto sâlñe 10 ektât are amâ luâk kembu 10 boâk miawaktâi yâk yengât dop. Dâ songo metje are olop kârikñe membai. Amâ hinñe Anutunje boâk makto mendâi. Gârâmâ makbiap amâ mem damunyeñe akmâ sop tâlâwâk manmâ bo akbai.

¹³ Akto luâk kembu are nânğâ nânğayeñe akto hanyene konok manbai. Akto kârikñeyeñe songo metje wanbai.

¹⁴ Kârikñeyeñe wanmâ Lama olop aguwerâm akbai. Aguwerâm akbiâ Lama arekñe kârikñe akmâ ewangiyekbiap. Akto Lama arekñe humomo yengât humoyeñe akto kotdâ hârok yengât kotdâyeñe akmap aregât kârikñe akmâ gasalupñe ewangiyekbiap. Akto luâk âmbâle Lama olop manbai amâ hin. Anutunje ukenñe akmâ potatyekmâ yengonmâ olonyekto Anutugât den pat bo hepunmai.”

¹⁵ Akto aņelo arekñe den dewatim hin dâm makñep, “Âmbâle kondarâ arekñe tu humo are kakñân tatâp. Tu are amâ luâk âmbâle kâmotñe kâmotñe akto denñe denñe hânñe hânñe manmai dop hainâk aktâp.

¹⁶ Gâ sâlñe 10 ektât are amâ luâk kembu siâ songo metje olop âmbâle kondarâ aregât gasa akbai. Akto âmbâle aregât kina tâkñe mem hârembiâ bâlâk kindo sunumñe hârok nembai. Akto kâlâwân

ombai.

¹⁷ Akto Anutuŋe ikinje nâŋgâ nâŋgâŋe biwiyenân katmâ totokombo han biwiyenje konok akmâ kârikŋeyenje sonjo metŋe wanmâ âmbâle are bâlenje aganbai. Hain aganmâ manmâ âgâmbiâ âgâmbiâ sop Anutuŋe siâ siâ akbiapgât sop ulikŋân magep are bâiŋe miawakto bo akbai.

¹⁸ Akto âmbâle kondarâ are âmâ kepia humogât dop kepia humo hângât kembu are hârok yenğât kautyenje tatâp.

18

Babilonj itinj gulam agep.

¹ Akto aregât haminân aŋelo siâ himbim hepunmâ gembo egân. Are kârikŋe humo talanep. Akto pagalenje humo arekŋe hân ire kulemgombo hânân pagalenje humo miawagep. Pagalenjande hân ire katipkom yendo egân.

² Yâk kârikŋeâk konmâ hin dêep, “Kepia kotŋe Babilonj humo are emelâk hilip agum meteâp. Uŋak âmâ sinduk baniara bâlenje ain manmai akto niambi kotŋe hârok akto lâut bâlenje malenje are hârok ain tatmai.

³ Amâ hingât. Kom metiepgât. Akto luâk âmbâle kâmot hârok yâk emelâk yâk olop bâlenje akbiâ bâlenje arekŋe biwiyenje mem oloŋdo gulip milip mali. Akto hângât kembu yâk gai hainâk emelâk yâk âmbâle are olop bâlenje agi. Akto hângât luâk âmbâle yâk gai hângât bâlenje aregât âi mem puli dondâ memai aregât kautyenje gulip akto kagawu akbai.” dêep.

⁴ Akto himbimân kot humo siâ kondo hin nâŋgân, “Nâŋgât luâk âmbâle ye hârok kepia bâlenje

are hepunmâ gam hâknângen mannjet. Ageine bâleñe arekñe howaiyekto bâleñe akmâ âmâ kundat bum bum humo membâi.

⁵ Kepia iregât ambolupñande bâleñe humo akmai yâk yengât bâleñande kakñân kakñân âgâm himbim ewangiâp dop hainâk manmai aregât Anutunje bâleñe iregât gewâkñe nânğâp aregât hâuñe yu yengîap.

⁶ Anutunje âmbâle iregât agak meme âmbâi konda akmap aregât den âiân katmâ hâuñe bâleñe wanbiap. Âmbâle are emelâk agak meme bâleñe mendugumbo unduwâk miawaktâp aregât hainâk kuk kârikñe yâkgât are mendugum wanbiâ neâk.

⁷ Akto âmbâle irekñe emelâk ikiñe kotñe mem agalep. Akto âgâ âgâñe keiñe hârok aktâp haingât hâk hilâlâm dondâ agañjet. Âgâ âgâñe aregât dopñânâk agañjet. Akto hain akbiâ âmâ inde dondâ indewiâp. Dâ kambiamñân hinñe amâ hin nânğâmap, “Woe, nâ kârikñeâk mandân. Akto luâk âmbâle damunyeñe akman. Akto âmbâle kambut hainare mandân aregât umatñande nânğâlân togowiap aregât dopñe bo. Akto nâ inde dondâ bo indewian.” dâmap.

⁸ Hain dâmap aregât siâ siâ bâleñe keiñe hârok are yâkgâlân togowiap. Amâ hilâm konok kâlegen kundat dondâ mem miawakbai aregât indewiâp. Akto mop humo miawakbiap. Akto kâlâpñe ombiap Humo Anutunje hâuñe humo potatmâ yengim umatñe kutigit yenguiwip aregât umatñe dondâ yengiwiap.

Hângât kembu arekñe Babilon ondo dâwok

gambo ekmâ indem kambonbiâ biwiyenje bâliep.

⁹ Akto hângât kembu are ulik gulik agak meme bâleŋe Babilonj olop agi. Akto yâk olop âgâ âgâŋe keiŋe hârok agi. Haingât hângât kembu arekai ekbiâ kepia aregât dâwok gambo kâlâpŋe ombiap. Hain akto yâk âmâ indem kambonbiâ biwiyenje bâliwiap.

¹⁰ Hain akmâ hâuŋe hâk hilâlâm bâleŋe nâŋgâwiap aregât hamep humo akbai aregât Babilonj ginŋân bo tatbai. Amâ akŋâŋen kinmâ hin dâwai, “Yei, Babilonj kepia amboŋe gâ kepia kârikŋe ain malen. Dâ sop konok kâlegen bâleŋege aregât hâuŋe hâk hilâlâmŋe are emelâk gâŋgâlân togoâp.” dâwai.

¹¹ Akto aŋgim nene amboŋe Babilonj âgâm âi mem gem gem akmai arekŋe âi nenŋe bo aktâp dâm nâŋgâm aregât indewai.

¹² Sikum are amâ hin agaŋgi goaŋgi agi. Goli akto siliwa donet puli humo kât âlepŋe aregât kulemŋe âlepŋe dondâ akto sâŋgum gilâm gâwu keiŋe hârok hârok akto sâŋgum bawalap akto sâŋgum gilâm akto lâwin kotŋe hârok higenŋe ukenŋe akto bau sâliŋande hâwi hâwiŋe kotŋe siâ siâ hârok amâ lâwin puliŋe humomone ketugumini. Akto siâ siâ mângimini ain akto kapaŋe kât kulem melem ketuguyi.

¹³ Akto himi lâwin hâkŋe akto kârik metâ akto pâwu tuŋe higenŋe akto kau higenŋe akto kelu keiŋe keiŋe higenŋe âlepŋe akto kau higenŋe âlepŋe akto keiŋe keiŋe are higenŋe âlepŋe akto waiŋ akto kelu kau akto bulimakao kâmŋe akto nâniŋ akto bau luâk soko akto hân wanŋa bau luâk

soko hikombiâ bau luâk soko arekne oloŋminep akto âi luâk puligoyekmini are hârokne hin dâwai,

14 “Woe, wan me wan egâlianminen are hârok hepun gekmâ ariâp. Akto luâklupŋande wan me wan egâlianmai are hârok bo agep. Akto lâuwânge bo miawakbiap.”

15 Akto sikum ambone akto anjim nene ambone luâkne hâkgât âi ain manmâ puli dondâ meyi arekne, kâlâp arekne ondo hamewakmâ kâlêwângen kinmâ indem tâgâiak akmâ kinbai.

16 Hain kinmâ hin dâwai, “Wâuk, wâuk. Kepia ire bâliâp aregât kambiamnenne bâliâp. Ulikŋân sângum âlep âlep gâwu akto gilâm luguakminep. Akto hâkne âlepne agâkgât goli akto kât âlep âlepne akto donet akto delem puline humo are itik matik lugu akminep.

17 Dâ hinne amâ sop getek kâlegen puli me keiŋe hârok are nârâŋ bâliâp.” dâwai. Akto waŋga ambone akto luâkne waŋga puligom kepia siângen âigât ariyi akto haruân hâkgât âi memini are hârok Babilongât kâlêpŋângen kinbai.

18 Hain kinbiâ Babilonj oep aregât dâwok âgâambo ekmâ konmâ hin dâwai, “Woe, kepia ire kepia siâ siâ hârok ewangiyekminep ina, wâuk hinne amâ bo aktâp.” dâwai.

19 Hain dâm kinmâ biwiyenŋe bâliwiap aregât nukum kendâm kautyenŋân panakbai. Panakmâ indem indem kambiamyenŋe umatne akto hin dâwai, “Wâuk, kepia humo indâre sop getek kâlegen nârâŋ bâliâp. Akto waŋga ambolupne yenŋe ain arim âi mendenne sikum dondâ miawak yenŋiep. Dâ hinne amâ bâliâp aregât umburuk aktâi.

20 Dâ himbim are akto ye Anutugât luâk âmbâle akto Aposolo akto propete ye hinje okot âlep humo nângâwei. Anutugât kepia iregât ambolupņande ye bâleņe agi aregât hâuņe yengimbo umatņân mandâi aregât nângâm okot âlep humo nângâwei.” dâwai.” dâep.

Aņelo siâ kârikņe arekņe Babilonj pum akbiapgât makmâ hârieņ.

21 Hain dâmbo aņelo siâ kârikņe arekņe kât humo siâ mem agatmâ inĝon haruân pando gembo hin magep, “Nâ yu kât pandere geâp dop hainâk Anutunje kepia humo Babilonj ire âmâ mem kârikņeâk hâkokom pando inĝon gembo lâuwâņe bo miawakbiap.

22 Ulikņân luâk uruwaku waitmini a hainâk Babilonj kâlegen bo waitbai. Akto lâmun me bâtâ me wan me wan lâuwâņe munņe bo nângâwai. Akto luâkņe nângâ nângâyēņe âgâambo âi keiņe keiņe hârok akmini arekņe amâ hain bo akbai. Akto lâuwâņe bo miawakbiâ ekbai. Akto âi membiâ mun miawakminep are bâlâk hâlik nâņ nâņ dâm yembiap. Akto lâuwâņe bo miawakto nângâwai.

23 Akto ulikņân kemdâ pagaleņande âmâ dâpyeņe mem pagaleņe akminep are bo akbiap. Akto lâuwâņe bo miawakto ekbai. Dâ Babilonĝât ambolupņande âmbenlupyēņe meyeĝi âmâ herone marone aregât munņe humo akmini mun are bo akbiap. Lâuwâņe bo miawakbiap. Akto ulikņân Babilonĝâtņe luâk hâkgât âi meyi arekņe hângât luâk âmbâle tali. Hain tatmâ târâ sait keiņe keiņe membiâ luâk âmbâle dondâņe are ekmâ nângâ

nângâyeŋe gulip akto denyeŋe hianŋi are bunŋe dâm nânŋâm hilip koyi.

²⁴ Aregât ambolupŋande propetelupŋe akto luâk âmbâle Anutuŋe yekto huragumap are akto hânŋe hânŋe mali are yeŋgumbiâ moyi aregât hâuŋe mi-awakbiap.” dâep.

19

Yohanenŋe himbimân heronŋe humo akbiâ yegep.

¹ Akto aregât hamiŋân mun siâ hin nânŋân. Kot humo dondâ konmâ himbimân luâk âmbâle humo tatmai arekŋe hin dâyi, “Anutunenŋe heŋgemgo heŋgemgo ambonŋe, pagalenŋe akto kârikŋe talaŋdâp aregât kotŋe nânŋâenŋe humo agâk.

² Akto âmbâle kondarâ irekŋe agak meme bâlenŋe mem luâk âmbâle hânân manmai are hainâk akŋet dâm hâwât yegep. Aregât hâuŋe Anutuŋe waŋdo gulip agep. Haingât Anutugât kotŋe mem agatne. Akto âmbâle ire Anutugât kâmot bikŋe hilip yeŋgumbo mom meteyi aregât Anutuŋe agak meme bâlenŋe are kutigit aŋep. Aregât kotŋe mem agatne.” dâyi.

³ Hain dâm kinmâ lâuwâŋe hin dâyi, “Kepia are ondo dâwokŋe yem manmâ âgâwiap aregât Anutugât kotŋe mem agatne.” dâyi.

⁴ Akto luâk kembu 24 akto songo humomo imbât manmanŋe arekŋe kâŋgom Anutu ulilaŋi yâk kembu tat talân talep yâkgât makmâ hin dâyi, “A bundâk. Âlepŋe dondâ nen Anutugât kotŋe mem agatbaen.” dâyi.

⁵ Anutuŋe Humo tat talânba kot siâ hin kondo gembo nânŋân, “Ye amâ Anutugât honŋe bawalupŋe

yeŋe amâ Anutunenŋaet hamep akmai ye luâk geŋeŋe akto âgâ âgâŋe ye hârok Anutugât kotŋe mem agatŋet.” dâep.

⁶ Akto ainâk nâ mun siâ hin nâŋgân. Den hinare luâk âmbâle dondâ mendugum tatmai hainare me tu dondâŋe mun humo akmap hainare me hamandâ dat hogoakmap dop hainagâk konmâ hin dâyi, “Nen Anutugât kotŋe mem agatne. Humonenŋe Anutu arekŋe kârikŋe akmâ hârok damun nenŋe akmap.

⁷ Aregât okot âlep akmâ ukenŋe humo dondâ akne. Akto makmâ egâlianj agaŋne. Amâ Lamaŋe âmbenŋe dâtâŋe membiapgât sop aktâp sâŋgum kau âlepŋe bata butu luguaktâp.

⁸ Anutuŋe sâŋgum kau egâlianj olop waŋep amâ Anutugât kâmot agak memeyeŋe membiâ Anutuŋe ekto ârândânj akmap.” Arekŋe hâk pekeyeŋe aktâp.

⁹ Akto anelone arekŋe hin dâm makniŋep, “Gâ den ire kulemgo. Lama ikinŋe âmbâi dâtâŋe membiapgât sop tâlâguâp. Akto Anutuŋe herone akŋet dâm luâk âmbâle yeŋgonlep are Lama olop herone akbai aregât okot âlep nâŋgâwai.” dâep. Benŋe den dewatim hin makniŋep, “Den imâ Anutugât den laune bunŋe.” dâep.

¹⁰ Hain dâm makniŋdo nâ kâŋgom kotŋe mem agatberâm agân. Hain akberâre hin dâm makniŋep, “Woe, hepun. Nâmâ gâ akto galalupge Yesugât kot hamep bâlâk makmâ miawakmai ye olop dop konok akmâ Anutu hoŋ bawa agaŋmaen. Aregât Anutu ikinêâk mepaiŋe mem ulilanj. Yesugât kot hamep bâlâk makmâ miawakbai

amâ propeteyengât kârikne hainâk.” dâep.

Yohaneje Yesugât tembe lokolupne yegep.

¹¹ Nâne himbim dâpne pâronj âgâmbo egân. Akto bau luâk soko kau kau siâ tato egân. Luâkne kaknân talep aregât kotne hin, “Luâk siâne âine hengemgom damunne akmap. Akto luâkne agak meme bundâk akmap. Gârâmâ yâkne luâk âmbâle den âiân katyekmâ potat yekmap. Akto yâkne kuk keine katmap. Âlepne yâkne âmâ agak meme âlepneâk watmâ are akmap.” kotne âmâ hain.

¹² Dewunne amâ kâlâp ululunne hainare. Akto yâk âmâ kembu yengât irimut kautjân dondâ tat-biâ yegân. Akto kaknân kulem siâ talep amâ kotne yâkne konok âmâ kot aregât keine nângâmap. Dâ luâk siânba âmâ bo nângâmai.

¹³ Sângum kâlep kâlep kalep arekne gilâmân puliep. Akto yâkgât kotne hin konmai, Anutugât den dâm konmai.

¹⁴ Akto himbimgât tembe loko arekne bau luâk sokolupneje are yengât kakyenjân tali amâ kau kauâk hârok. Hain tatmâ sângum kau kau dondâ lalakmâ bau luâk sokoyene kau kau areyengât kakyenjân tatmâ damunneje are watmâ ariyi.

¹⁵ Akto damunneje luâk aregât kotne Anutugât den are bau luâk soko kaknân tato tâwât metne launjân talep. Akto tâwât arekne âmâ luâk âmbâle kâmot hârok yenguwiap. Akto luâk arekne luâk âmbâle hârok huwan kârikneje akmâ damunneje akbiap. Akto Anutu humo dondâ arekne kuk akyengiwan dâm wainj tâli tâligât kondo hinare ketuguep.

¹⁶ Akto yâkgât sângumân akto keijnân kot amâ hin tatâp, “Kembu hârok yâk yengât Kembu. Akto kotdâ hârogâk yengât Luâk Kotdâ.”

Yesune gasalupne yengum metembo egep.

¹⁷ Akto anjelo siâ dewutâ dewunnân kindo egân. Arekne lâut hârokne pâp pâp katmâ dâpnân arimai are hin yengonlep, “Ye hârok togo mendugunet. Anutune sop humo kalep aregât okot âlep sot humo omberâp aregât genet.

¹⁸ Gem luâk kembu hârok hânân manmai areyengât sunumyene nejet. Akto kembu yengât tembe lokolupyene are yengât sunumyene akto luâk kârikne areyengât akto bau luâk soko areyengât sunumyene akto luâk âmbâle hârok âgâ âgâne gegenye kotdâ me hon bawa are hârok yengât sunumyene nejet.” dâm makyengiep.

¹⁹ Akto songo metne akto hângât luâk kembu akto bugâ luâklupyene olop yâk emelâk menduguyi. Arekne amâ luâk bau luâk sokoân talep kotne Anutugât den are akto yâk yengât bugâ luâk olop aguwerâm agi.

²⁰ Dâ amâ songo metne akto Propete hiangi are kala busiân katyelegep. Propete arekne uliknân kulem keine hârok dondâ songo metne yâkgât kâriknân miep. Hain akmâ luâk âmbâle bikne songo metnaet kot kulem mem mali akto otnene pâwut ligianj are han gulip akyengiep. Aregât luâk kembu akto bugâ luâk olop arekne songo metne akto Propete hiangi lâuwâ are golâk meyekmâ pan yelekbiâ lâm humo ain kâlâp humo om pan pan dâm yemap ain geyiat.

²¹ Akto luâk bau luâk soko kaknân talep arekne launânba tâwât kâlep kâlep ge kilep arekne luâk bikne yengumbo moyi. Akto lâut hârokne luâk aregât hâk sunumyene nembiâ tepyene pigep.

20

Niambi kala busi emetnân katbiâ egep.

¹ Akto ainâk anelo siâne himbim hepunmâ gembo egân. Anelo arekne bâtnân âmâ lâm timopne bo aregât hângi tâkne akto tâk kârikne meyelelep.

² Akto yâkne niambi pugaiya hinare hângeine gâtne are kotne Hâk tun Amboje are mem tâk kârikande hikom bigeim hombanj 1,000 tâk are olop yeâkgât magep.

³ Makmâ âmâ lâm timopne bo ain hâkokombo giep. Gembo luâk âmbâle heyengiwopgât lâm dâpne hombanj 1,000 gât mem tigimbo sop are bo akto âmâ âlepne lâmânba gam sop tâlâwâk heyengim manbiap.

⁴ Akto kembu tat tat biknân tatbiâ yegân. Akto Anutune âi makmâ hâreyengimbo memai luâk arekne tat tat ain âgâ tatbiâ yegân. Akto aregât haminân luâk âmbâle otneyene dondâ momonânba agatbiâ yegân. Yâkne uliknân hânân maliân Anutugât den panâk mem mali. Akto Yesugât kot patne makmâ miawakmâ âmâ bo heambugi. Akto sonjo metne akto ikinje otneje yetgât kotyetne bo mem agali. Akto enemyenân me bâtyenân sonjo metne aregât tirip bo talep. Aregât gasalupyenande hanyene hârem panbiâ moyi. Akto areyengât otneyene momonânba agatmâ Kristo olop luâk

kembu tatmâ âgâmbiâ hombanj dopnje 1,000 akbiap.

⁵ Hain akto âmâ luâk âmbâle ulik gulik sumânba agatbai.

⁶ Luâk âmbâle sop ire ulik gulik agatbai yâkne âmâ okot âlep akmâ hâlik hâlik tatbai. Akto momo dâp lâuwânje arekne luâk âmbâle ire lâuwânje damunyeje bo akbiap. Bo. Yâk âmâ Anutugât akto Kristogât Sumbe kat kat luâk akbai. Akto Kristo olop hombanj 1,000 luâk kembu tatbai.

Niambiñe lâuwânje agatmâ luâk mem bâliyekbiap.

⁷ Akto hombanj 1,000 bo akto âmâ bâin siânje lâm timopnje bo aregât gisapnje mem kato âmâ Hâk Tun Amboñe gam manbiap.

⁸ Gam manmâ luâk âmbâle hânje ginje ginje manmai are heyenjiwipgât arim manbiap. Hain akmâ hân kotnje Gogo akto hân siâ kotnje Magago areyetgât ambolupyene âmâ Anutugât gasane akmâ manmai are mem miawak yekmâ kugât bugâgât hungun yenjiwip. Akto Anutugât gasa areyenjgât oyanyene amâ haru ginjân nupi ekmaen dop hainare.

⁹ Akto arekne Anutugât kâmot bo aknetgât hân hârok manmâ togowai. Togom togom bâin Anutugât luâk âmbâle akto kepia Anutune egâlianmap are ândeanbai. Hain ândeanbiâ Anutune makto kâlâp bâlene himbimânba gem gasa are om mete yekbiap.

¹⁰ Om mete yekto Hiangi Amboñe han gulip akyengim malep aregât kâlâp bâtgumne om yemap ain panmâ hâkokombiâ giep. Amâ songo metne akto propete hianjimne ain manmandat ain

hâkokoyekbiâ gem olop manmâ âgâwai. Manmâ hândâk hilâm hâk hilâlâm nângâm manmâ âgâwai.

Luâk âmbâle momoŋe hârok momoŋânba agatmâ kinbiâ yegep.

¹¹ Akto nâ Yohane kembu tat tat kau kau humo siâ miawakto egân. Akto tat tat ain siâŋe âgâ talep yâkŋe ain tato hân himbim yâkgât hamep akmâ potalakmâ lâuwâ lâuwâ agiat. Hain akmâ gewâkyetŋe lâuwâŋe bo miawakbiap.

¹² Ain luâk âmbâle moyi are hârok âgâ âgâŋe me gegeŋe hârok momoŋânba agatmâ tat tat enemŋân kinbiâ yegân. Akto tat talân talep arekŋe kulem esenŋe siâ siâ melalakoyegep. Akto manman kârikŋaet kulem esenŋe arekaî melalakoep. Akto luâk âmbâle momoŋe hârok hânân mali sop ain wan me wan meyi aregât kulem esenŋe ain kulemgombo talep. Aregât tat tat kau kau ain talepŋe kulem esenŋe are oyanmâ luâk âmbâle hârok den âiân katyegep.

¹³ Akto are miawagâkgât haruŋe purik katmâ luâk momoŋe tali ain hârok miapŋân panyekto miawagi. Akto momogât dâp akto hememgât dâp hainâk purik katmâ luâk âmbâle momoŋe tali are hârok mem miapŋân panyekto miawagi. Hain akto miawakmâ Humo enemŋân kinbiâ tat tatŋân talep arekŋe den âiân katyekmâ agak memeyenŋe agi aregât hâuŋe yenŋiep.

¹⁴ Hain akmâ momo akto hememgât dâp pan yelegep. Pan yelekto inŋon kâlâp bâtgum ain geyiat. Akto kâlâp ire âmâ momogât dâp lâuwâŋe.

15 Dâ Humone luâk âmbâle bikne kotyene man-mangât kulemnân ain bo tatbiap âmâ benne pan yekto hemem kâlâp om yemap ain gewai.

21

Hân himbim irakne miawakbiandat.

1 Akto aregât haminân hân himbim uliknân gâtne bo agiat akto haru hainâk bo agep aregât hân irakne akto himbim irakne tatbela yelegân.

2 Akto kepia kâmbokne Yerusalem irakne Anutune ketugum kato himbimânba gembo egân. Âmâ âmbâle luâk patne dâtâne hâkne hengemgombiâ egâlianmâ membiapgât owâim tatmap dop hainâk Anutune kepia are hengemgoep.

3 Akto kot siâ kembu tat talânba gembo nângân arekne kârikneâk konmâ hin dêep, “Nângânet. Anutu âmâ luâk âmbâle olop manmap. Âmâ hutyenân tatbiap. Akto damunyenye akbiap. Akto luâk âmbâle Anutugât kâmot akmâ manbai.

4 Akto tâmbâne bo agep aregât dewunyenye tune ikinak pulimbo kamilembo biwiyene sândugewiap. Momogât dâp âmâ bo akbiap. Akto kambiamyenye lâuwâne bo umatne akbiap. Anutune manganyekto biwiyene sândugembo girâpgât âi lâuwâne indem hâk hilâlâmân bo manbai.” dêep.

5 Akto tat tat humoân talep arekne hin magep, “Nângânet. Nâne kotne siâ siâ ire ketugure irakne aktâp.” hain dêep. Hain dâm hin makniņep, “Yohane den ire kulemgo. Den ire âmâ bunneâk hârok âlepne luâk hârok den ire âlepne nângâwaigât dâp tatâp.

⁶ Bâin. Nâje kotje siâ siâ hârok ketugum meteân. Nâjeak ulikjân nâjeak hamî. Nâ kotje siâ siâ hârokgât keije akto nâ âi keije keije ketuguân are hârok meteân. Dâ luâk âmbâle bikje tugât nângâwai âmâ âlepje nâje okot âlepgât manman âlepje aregât tu yengire nembiâ han biwiyenje âlepje akbiap. Amâ hâu bâlâk.

⁷ Akto nângât kâmot kârikje akmâ biwiyenje damunje akbai âmâ âlepje kotje siâ siâ irakje membai. Akto nâje yâk yengât damunyeje akto amboyenje akmâ nan baratlupne dâm yengonbian.

⁸ Dâ luâk âmbâle bikje mitigât gasa hamep akmâ kotne mem heambukmai are akto biwiyenje nângâlân bo katmai are akto dâp gulip manmai are akto kuk akmâ yengumbiâ momai are akto sim sait memai are akto lâpiogât kotje mem agatmai are akto den hiangim makmai are hârok âmâ kâlâp humo om yemap ain gem hâk hilâlâm nângâm manmâ âgâwai. Ire amâ momo dâp lâuwâje.” dâep.

Yerusalem irakje.

⁹ Akto anelo siâje nângâlân togoep. Amâ anelo 7 kundat bâlinande luâk âmbâle hâmbâi hilip yenguwai aregât kondo 7 are meyi are yengâlân gâtje konok arekje hin dâm maknijep, “Gamenâ Lamagât dâtâje Lamanje memberâp are hekat giḡdere ek.” dâep.

¹⁰ Hain dâmbo Heak âlepjande kautnân mendo anelo arekje lokonekmâ borâje humo kâkâlep ain kat negep. Ain kat nekto kindere Yerusalem kepia himbim hepunmâ giep are hekat niḡdo egân. Kepia ire amâ Anutuje ketugum kato âlepje akmâ giep.

¹¹ Akto Anutugât pagalenje amâ kepia ain pagalemap. Pagalenje amâ goli puliñe humo hainare akto dunju pagalenje hainare.

¹² Kepia aregât pekenje amâ kâlep ain amâ hânji 12 talep akto anelo 12 arekñe hânji damunñe kinmai. Akto Israe luâk âmbâle kâmot 12 are yengât kotyene amâ hânji ârândân tatmap.

¹³ Akto hânji amâ hin kinmai. Dewutâ gaganângen amâ hânji âlâwu. Akto dewutâ gemawângen hânji âlâwu akto biken siâ âlâwu akto biken bâiñe âlâwu.

¹⁴ Dâ kepia aregât pekenje amâ kât 12 amukñe are mem kârikñe ketuguâkgât tatmai. Akto kât ain Lamagât Aposololupñe are yengât kotyene amâ ain tatmap.

Yerusalem irakñe aregât towatñe egep.

¹⁵ Anelone wan me wan are makniñdo ektere arekñe kâli siâ goli are amâ kepia are dop memegât akto hânji akto pekenjaet dop memegât miep.

¹⁶ Anelo arekñe ikiñe kâli arekñe Yerusalem irakñe are dop koep. Dop kondo tungunje akto parâñe akto bin binñe amâ dopñe konokgât amâ 12,000.

¹⁷ Akto pekenje aregât dopñe amâ 144 dopñe amâ luâkñe dop siâ siâ memai hainare anelo arekñe peke are dop miep.

¹⁸ Akto peke amâ kât kotñe Yasipa golâ golâ dondâñe arekñe ketuguep. Akto kepia dâpñe amâ goliñe ketuguep. Akto are amâ dungunje hin pagalem yemap.

19 Kepia aregât kât hambu âmâ Anutuņe kât puliņe humo arekņe ketuguep. Hambo ulik gulik âlepņe kepia aregât amukņe pekeņe amâ kât kau kau. Dâ lâuwâņe amâ kât gâme gâme. Dâ âlâwuņe amâ golâ golâ. Dâ imbâtņe amâ golâ kâtok metok.

20 Dâ momerâkņe amâ gilâm akto kau kau hut-bit. Akto aregât hamiņân âmâ gilâm gilâm. Akto hamiņân amâ gilâm hâmokņande. Akto hamiņân gâwu hain arekņe, hamiņân bâik bâikņe, hamiņân gilâm akto golâ hutbit, hamiņân hep hinare. Dâ bâiņe amâ hâmokņe.

21 Akto hânġi 12 amâ kau kau amâ donet kotdâ humo delem hinare pagaleņe âlepņe arekņe kulengoep. Dâ hânġi siâ âmâ delem humo konok arekņe kulengoep. Akto kepia aregât dâp amâ goliâk hârok irakņeâk âlep âlepņe duņġu hinare.

22 Akto aregât kepia ain Anutu humo kârikņe talaņmap are akto Lama arekņe sumbe kat kat emet akyeņġimap aregât Sumbe emet bo tatmap akto bo egân.

23 Akto Anutugât pagaleņandeak pagalem yemap. Akto dâpgât kemdâ amâ lama arekņe pagaleņe akmap. Aregât kepia ain amâ dewutâ hilâmgât akto hândâkgât lâuwâ are pagaleņæet âi bo memandat.

24 Akto kepia are pagalembo aregât pagaleņân luâk âmbâle hânņe hânņe manmai are ekbai. Akto hângât kembuņe âmâ puliyeņe mem ain tatbai.

25 Dâ hânġi âmâ bo tigiwai. Akto hândâkņe âmâ kepia are bo tigiwiap.

26 Akto luâk âmbâle hânņe hânņe manmai arekņe puliyeņe me kotņe siâ siâyeņe are mem miawakmâ kâlegen âġâm katbai.

²⁷ Dâ kotņe siâ siâ bâleņe me luâk âmbâle bâleņe akmai me den hianġi makmai are âmâ ain bo âġâwai. Ulikņân lama arekņe manman âlepņæet kulem esenņân luâk âmbâle bikņe kotyeņe kulemgoep arekņeâk amâ âlepņe kepia are kâlegen âġâm manmâ âġâwai.

22

Manmangât tu akto manmangât lâwin yetġât den.

¹ Akto aņelo arekņe manman âlepņæet tu humo hekat niņdo egân. Tu amâ duņġu pagaleņe hinare. Amâ Anutugât tat tatņânba akto Lamagât tat tatņânba togom yemap.

² Ainba togom kepia humo areġât tânâmņânba togom gem yemap. Akto tu areġât ginņângen bikņe bikņe amâ manman âlepņæet lâwin kinmâ arimap. Arekņe bunņe yemap amâ dewutâ 12 hârogâkgât, dewutâ siâġât bunņe siâ akto dewutâ siâġât bunņe siâ hainare yemap. Dâ lâwin esenņe amâ luâk âmbâle kâmotņe kâmotņe hânņe hânņe manmai are heņgem yeņġuwiapgât yemap.

³ Dâ kotņe siâ siâ Anutuņe hâkâņ akmap are âmâ hârok bo akbiap. Akto lâuwâņe bo miawakbiap. Akto Anutugât tat tatņân akto Lamagât tat tatņân tatbiandat ain amâ hoņ bawalupņande hoņ aġarņbai.

⁴ Akto luâk âmbâle ain kinbai amâ Humoyeņæet enem dewunņe ekbai. Akto areġât yâkņe amâ ikinę kotņe meteyenân kulemgowiap.

⁵ Akto kepia ain amâ hândâk lâuwâņe bo miawakbiap. Akto Anutu Humoyeņe yâkņe ikinęæet

pagalene yenjiwiap aregât dewutâ pagalene are lâuwâne bo miawakbiap. Akto kemdâne sagombiâ bo ombiap. Akto luâk âmbâle arekne âmâ bikne damunne akmâ mem tatmâ âgâwai.

Yesu togowiapgât den.

⁶ Akto Anjelo arekne hin dâm makniņep, “Den ire âmâ bunņeâk hârok. Akto imâ âlepņe Anutu humoņe Propetelupņe tân yengumap arekne hoņ bawane Yohane are nâņgât dâm hunņun niņdo wan me wan miawakbiap are hekat giņdere ektât.” dâep.

⁷ Akto Yesu arekne hin dâep, “Nâņgât. Nâmâ dowâk togowian. Akto ye kulem ire oyaņmâ nâņgâm lokom manbai âmâ âlepņe Anutuņe tân yengumbo heroņe akmâ manbai.” dâep.

⁸ Akto nâmâ Yohane. Nâmâ den ire nâņgâm âmâ kotņe siâ siâ ire ekmâ meteân. Ekmâ nâņgâm metere aneloņe wan me wan hekat niņep aregât kotņe mem agatberâm pâwutne ligim keiņân kâņgoân.

⁹ Hain aktere hin dâm makniņep, “Woe, hepun. Nâmâ gâ hinare. Net Anutu hoņ bawa agaņmaet. Gâ akto galalupge âi yeņe amâ Propete akto kulem esenņe iregât den lokomai nen hârok amâ dop konok akmâ Anutu hoņ bawa agaņmaen. Aregât Anutu ikiņeâk mepai mem ulilaņ.”

¹⁰ Akto sop humo tâlâguâp aregât gâ Anutugât den ire âmâ kulemân iren tato bo heambukbiat akto bo gangerâwiat.

¹¹ Aregât bâleņe meme siâ bâleņe memberâm âmâ âlepņe meâk. Dâ helenj hengân olop manberâm âmâ âlepņe malâk. Dâ agak meme âlepņe mendo Anutuņe ekto ârândânj akmapņe âlepņe

agak meme âlepņeâk meâk. Dâ han kau man-mapņe âlepņe hainâgâk membiâp.

¹² Akto hain dâm makniņdo Yesuņe hin dâm makniņep, “Nâmâ dowâk togowian. Nâņe wan me wan luâk âmbâle hânân meyi aregât hâuņe yenjiwian.

¹³ Nâ nunagâk ulikņân akto nâ nunagâk hami. Akto nâ ulikņânbak manmâ gan. Akto manmâ âgâwian. Nâmâ siâ siâgât keiņe akto kautņe. Akto wan me wan ketugu yegân are hârok mem metewian.

¹⁴ Akto luâk âmbâle sângumyeņe pulim manmâ âgâmbiâ âmâ âlepņe meme akyenġire kepia humogât hângiân âlepņe âgâm manman âlepņæt lâwin koaņe nem ârândân manmâ heroņe akmâ âgâwai.

¹⁵ Dâ kepia hâkņângen manbai âmâ luâk âmbâle dua hainare akbai, yâkņe sait me wan me wan membai akto dâp gulip akmâ manmai, akto lâpio yenġât nâņgâmbiâ âgâ âgâņe akmap akto agak meme bâleņe aregât egâlianmâ watmai are hârok âmâ Anutugât kepia are hâkņângen tatmâ manbai.

¹⁶ Nâ Yesu, nâņe Anġelone hunġun anġdere togom den ire hekat yenġiâp. Amâ nâņġât kâmot are yenġiwengât. Nâmâ Dawidigât hakuņe. Akto nâ diâ kâmņe gamap hainare.” dâep.

¹⁷ Yesuņe hain dâm makniņdo Anutugât Heakņe akto Lamagât dâtâņe arekņe hokboâk hokboâk hin dâmandat, “Yesu dowâk miawakmâ geâk.” Aregât luâk âmbâle bikņe den ire nâņgâwai âmâ hainâk makbai, “Yesu miawakmâ geâk.” Akto siânbaņe tugât nâņgâm âmâ âlepņe arim âmâ manman

âlepŋaet tu egâlianmap aregât âlepŋe hâu bâlâk yân mem mem manmâ âgâwai.

Yohanenŋe minao den magep.

¹⁸ Akto nâŋe hin dâwe, Luâk siâŋe den iregât dewatim den siâ makbiap amâ wâuk, Anutuŋe siâ siâ bâleŋe akto kundat Anutuŋe magep kulem esenŋe iren yu kulemgoân are amâ Anutuŋe luâk me âmbâle aregâlân mendugum wanjo mem bâliwiâp.

¹⁹ Dâ luâk siâ kulem esenŋe ire potatmâ hârewiap amâ bâin Anutuŋe makto manman âlepŋaet lâwinânba sot bikŋe bo mem nembiap. Akto yâk amâ kepia âlepŋân ire bo tatbiap. Kulem esenŋe irekŋe aregât maktâp.

²⁰ Akto den ire ekmâ, Amâ bunŋe dâmap yâkŋe hin dâmap, “Nâ makyenŋire nâŋgâŋet. Nâ dowâk togowian.” dâmap. A bundâk. Aregât âlepŋe Yesu Humo gâ togo.

²¹ Akto Yesu Humo aregât kambiam âlep arekŋe nen okot âlep nâŋgâ nengim damunnennŋe agâk. Bâin.

Yusugât Pat Âlep Den
The New Testament in the Timbe Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Timbe long Niugini

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Timbe

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

03f82704-6ad1-5094-a78e-e240d9f2d4f8